

ŠPEKULIRANJE VLADE V BORBI ZOPER KRIZO

ZMOTNO TOLMAČENJE VZROKOV DEPRESIJE

Nad štiri milijarde za javna dela in relief.
— Visoke postavke za militarizem

Administracija upa, da privatna industrija
okreva iz ohromelosti in zaposli delavce

ADMINISTRACIJA v Washingtonu se nadeja, da bo privatna industrija v doglednem času v stanju zaposliti večino brezposelnih, dotlej na se jih naj preživlja s pomočjo javnih del koristnega značaja, za katera določa vladin proračun za bodoče fiskalno leto nad štiri milijarde dolarjev. Povprečne plače pri javnih delih naj bi bile med \$900 do tisoč dolarjev na leto. Privatna industrija bo med tem okrevala, meni vlada, zaupanje se vrne in delavci dobe spet zaslužek v privatnih podjetjih, kakor so ga imeli pred krizo.

Ampak vlada ni tako zelo prepričana, da bo brezposelnost res odpravljena v toliki meri, da ne bo več akuten problem, zato je sprejela načelo zavarovanja proti brezposelnosti. Teda njen predlog je zelo pomanjkljiv in se temu se kapitalisti nasproti, četudi je jasno, da bodo vse stroške tega zavarovanja nosili konsumenti, torej delavsko ljudstvo.

Celoten proračun znaša nad 8 milijard 500 milijonov. Od tega gre 4 in pol milijarde za javna dela v boju za odpravo krize in za relief.

Za oboroževanje in za stroške s prejšnjimi vojnami (obresti na vojne dolge, penzije veteranom itd.) določa budžet blizu dve milijardi štiri sto milijonov dolarjev, torej drugo največjo postavko. Tudi relfinski izdatki so posledica svetovne vojne, ta pa je bila posledica kapitalizma. Tako je sam sebe pripravil v ogromno gospodarsko krizo, v kolosalne ekonomske polome, radi katerih trpi pomanjkanje nešteto milijonov ljudi.

Vlada v Washingtonu se torej nadeja, da ji ni treba drugega kakor nadaljevati s svojo sedanjo finančno politiko, ki gaži v dolg, in urediti kontrolo za reguliranje privatnega gospodarstva, zavarovati privatni profit in ustvariti zaupanje med ljudstvom, pa bo problem rešen.

To se ji zdi enostavno. Uverjena je, da bi bilo krize že napold konec, ako bi toliko kapitalistov in velebankirjev ne podpiralo propagande proti sedanjemu delu vlade. Kajti tudi administracija ve, da je njen ekonomski program, če se ga

NEPOTREBEN STRAH

Predsednik Roosevelt torej ni socialist in njegov program je v resnici namenjen v obrambo kapitalizma.

"Vlada je z businessom in ga želi vzpodbujati. Bugabu, da je vlada proti motivu profita, je prešel."

To je izjavil dne 13. januarja v Washingtonu Daniel C. Roper, trgovski tajnik v Rooseveltovem kabinetu, ki ima enega najvažnejših uradov v vladi. V istem govoru je izjavil, da se je ameriški business pričel že zavedati, da ga administracija skuša rešiti pred nevarnostjo socializma, ne pa, da ga peha v socializem!

Vlada hoče, da je vsak legitimni business deležen profita, je dejal dalje, in v ta namen je storila dozdaj vse, kar je mogla, da omogoči privatni trgovini in industriji dobičkonosen obrat.

Tajnik Roper ni edini, ki skuša pridobiti vladi popolno zaupanje industrialcev in velebankirjev. Tudi Roosevelt jim je že zagotavljal, da naj brez skr-

Cena pobotanja med Francijo in Italijo

Dolgovi Zedinjenih
držav rastejo že v
34. milijardo dol.

Na podlagi sedanjega proračuna zvezne vlade bo znašal deficit v prihodnjem fiskalnem letu okrog 4 in pol milijarde dolarjev, kar bo dvignilo zvezni dolg nad 34 milijard. Ako vrhovno sodišče odloči, da kongres ni postopal ustavno, ko je vladi odobrila plačevati liberty in druge v zlatu garantirane zvezne bonde z dolarjem manjše zlate vrednosti, kot pa jo je imel takrat, ko je bilo posojilo izvršeno, bo državni dolg še 17 milijard večji. V tem slučaju bi v ameriških financah nastal večji kaos, kakor je bil l. 1933.

Na podlagi sedanjih vrednosti dolarja bo v prihodnjem fiskalnem letu znašal zvezni dolg blizu \$270 na vsako osebo v tej deželi.

V Angliji pride na vsako osebo celo \$696 državnega dolga, v Franciji blizu \$262, v Italiji \$124 in slično razmerje je v drugih evropskih deželah. Ti ogromni dolgi, ki so nastali največ zaradi militarizma in vojne, so potlačili ljudstva še bolj v revščino.

Predsednik A. F. of
L., W. Green za so-
cialno zakonodajo

Ameriška delavska federacija se je po dolgem času odločila bojevati se za zavarovanje proti brezposelnosti in za pokojnine starim delavcem, torej za stvari, ki jih je do te kore zametavala. Federacija je sprejela svoj minimalni socialni

WILLIAM GREEN

program, ki je ob enem v sedanjih okoliščinah maksimalen, v katerem zahteva skrajšanje delavnika v vseh obratih na 30 ur na teden, zadostne mezde, zavarovanje proti brezposelnosti in starostno pokojnino. Svoje načrte je predložila kongresnikom in njen predsednik Wm. Green ima nalogo, da jih pridobi zanje. V koliko bodo demokratični kongresniki pri volji upoštevati želje A. F. of L., se seveda drugo vprašanje, četudi si večina skuša ohraniti njeno naklonjenost.

Temeljni vzrok zmešnjav in polemov po svetu je ljudska nevednost.

SLIKA STAREGA SISTEMA

Vzlic obetanjem administracije v Washingtonu in grmenju raznih "socialnih" pridigarjev so prizori, kakor je na tej sliki, v tej deželi nekaj običajnega, poleg onih, ki se dogajajo v področju zveznega relifa. Delavci, ki je dal svoja leta industriji, je danes na cesti in čaka pred dobrodelnimi ustanovami ali v relifnih uradih na pomoč za preživljanje. Veliko raje bi delo, ki bi mu dalo zaslužek, toda v sedanji uredbi ga ni zadosti za vse.

VELIK NAPREDEK INDUSTRIJE IN PRODUKCIJE V SOV. UNIJI

Veliko obratov je že doseglo kvoto, ali pa blizu kvote. — Težave z železniškim omrežjem

Ogromni napor sovjetske Unije za odpravo odvisnosti od industrije tujih dežel se ugodno razvijajo. Prizadevanja za zgraditev velike industrije, ki jih je določal načrt v prvi petletki, so bili spremljani s samozatajevanjem in velikimi žrtvami vsega prebivalstva. Toda industrija za masno produkcijo je bila zgrajena in prvi cilj ekonomskega planiranja v velikem je bil s tem dosežen. Nato je prišlo v ospredje drugo poglavje — produkcija.

Vlada, ki razumeva važnost industrije za razvoj dežele in ljudsko blaginjo, se je žurila v gradnjo tovarn in elektrarn iz dveh temeljnih vzrokov: prvič, da se industrialno osamosvoji in s tem postane toliko jača velesila v slučaju vojne, in v drugič, da se sčasoma dvigne življenjski standard ruskega industrialnega in agrikulturnega delavca.

Druga petletka stremi dvigniti produkcijo in izboljšati izdelke s ciljem, da se dvigne življenjski standard ruskega industrialnega in agrikulturnega delavca.

Generacija, ki se je žrtvovala za ta cilj, večinoma ne bo žela koristi, toda izvršila je

MUSSOLINIJEVO PRIJATELJSTVO JE NAPRODAJ ZA KONCESIJE

Imperialistično kvartanje z ljudstvi kolonij.
— Diplomatsko izoliranje "tretjega rajha"

V SVOJEM strahu pred pretečo vojno s Hitlerjevo Nemčijo je Francija lansko poletje sklenila sporazum s sovjetsko Unijo in ji ugledila pot za pristop v društvo narodov, medtem pa je bila ves čas tudi v tajnih pogovorih z Mussolinijevim zastopniki iz istega razloga, namreč, da se čimbolj zavaruje na vseh straneh pred Nemčijo in jo diplomatsko izolira. To se je Franciji posrečilo, kajti Poljska je danes edina, ki je s "tretjim rajhom" v prijateljsko diplomatskih odnosih in ima z njim tudi posebno obrambno in nenapadljivo pogodbo.

Italija je bila Franciji neprijazna skozi po vojni, posebno še pod vladno Mussolinija. Francija hoče, da meje v Evropi ostanejo kot jih je določila versailleska pogodba. Italija je na čelu tistih držav, katere negujejo politiko revidiranja evropskega zemljevida. Te dežele so poleg Italije Madžarska, Nemčija, Avstrija in Bolgarija. Italija je moralno podpirala Hitlerjevo gibanje še predno se je polastil vlade. Ko je postal kancler, mu je bil Mussolini še bolj naklonjen in njegovi zastopniki so podpirali nemške v društvu narodov. Francija se je zbal, da jo v Genovi zapuste vse velesile, kajti tudi Velika Britanija se je ohlajala proti nji. Medtem je Hitler storil napako, da je preočitno pokazal svoje stremljenje, razširiti meje Nemčije do Italije s prisvojitvijo Avstrije za "tretji rajh". Mala Avstrija ni za Italijo v ničemer nevarna sosed. Toda velesila Nemčija na pragu Italije, to bi bila druga stvar. In tako je Mussolini svojo naklonjenost Nemčiji hipoma umaknil in ji celo zapretel z okupiranjem Avstrije, če nacija v nji ne prenehajo s svojimi pučističnimi napori.

Tako so se spremenili tudi odnosi Italije do Francije. Skupen strah pred Nemčijo ju je zblížal. Toda vlada v Parizu s tem še ni bila zadovoljna, kajti zaveda se predobro, da je prijateljstvo Italije stvar, ki je napredaj onemu, kateri največ ponudi. Glavne ambicije Italije so, dominacija v centralni Evropi, nadvlada na Balkanom, razdelitev tistih delov Jugoslavije, ki so bili po avstro-ogrski posesti, popolna kontrola nad obema obrednima trana, kar pomeni osvojitve Dalmacije za Italijo, osvojitve dnega zaledja za Trst in pa nova razdelitev kolonij v Africi in Italije in na stroške Francije.

Jugoslavija je zaveznica Francije, zato je naravno, da ji poskusi zunanji minister Laval ni mogel priti v t. Mussolinijeva ambicija, pridobil pa ga je za idejo sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, kateri sta si sedaj sovražni. Laval je Mussolinija prepričal, da je za sedaj najbolje, da meje v Evropi ostanejo kot so, in (Nadaljevanje na 2. strani.)

"MAJSKI GLAS" IZIDE LETOS NA 100 STRANEH V PROSLAVITEV TRIDESETLETNICE "PROLETARCA"

Vseboval bo pregled razvoja glasila J. S. Z.,
članke, povesti, razne druge spise in slike

Upravni odbor Proletarca je na seji dne 10. januarja t. l. definitivno sklenil, da bo prihodnji "Majski Glas", ki izide sredi aprila, posvečen tridesetletnici "Proletarca". Imel bo 100 strani, ali 32 strani več kakor lansko leto. Od teh jih bo 16 na razpolago za angleško gradivo.

Cena za posamezen izvod je določena na 30c. Lani je bila 20c za 32 strani manj.

Mi bi radi dali to jubilejno revijo "Majskega Glas" ceneje, toda vsled njenega velikega obsega nas bo stal tisk, klisjeji, papir in poštnina toliko, da je ne moremo dati po nižji ceni. Toda društva, klubi in drugi, ki naroče po več izvodov skupaj, jih dobe z znatnim popustom.

Nemogoče nam bi bilo pri tej naročnini izdajati "Majski Glas" brez pomoči oglaševalcev, kajti naročnina sama ne bi pokrila tiskovnih in pošiljalnih stroškov ter izdatka za klisjeje.

Le revije v angleškem jeziku, ki izhajajo v stotine in milijon izvodih, z oglasji, ki so računani v marsikateri po več sto dolarjev za stran, se prodajajo ceneje. Za nas pa je čudež, kako sploh moremo izdajati revijo v obsegu "Majskega Glas" za naročnino, ki ne pokriva niti tiskovnih in drugih stroškov. Eno pojasnilo k temu je,

ALI VESTE

koliko članov in koliko imovine ima ta ali ona jugoslovanska podporni organizacija, in v čem je investirana? Te in druge podatke o njih ima Ameriški družinski koledar letnik 1935.

ZA PROTIDELAVSKE POSTAVE

Gibanje za sprejem in za poostrežev že obstoječih protisindikalističnih zakonov narašča. Vodstvo ameriške legije je izdelalo osnutek za predlog, katera zabranjuje pravico do kandidatov vsaki stranki, ki je za odpravo "ameriških institucij in strogostavljenj njene vlade". V svoji propagandi govori le o komunistični stranki in urgira vse države ameriške Unije, da naj sprejmejo njeno

predlogo, ki jemlje komunistom pravico do tiketa na glasovnicah. Vsi departmenti Ameriške legije, kar pomeni njene organizacije po državah, so dobile navodilo, da naj z vsemi močmi delujejo za sprejem te "protirdečkarske" predloge.

Homer L. Chaillaux, direktor amerikanizacijskega oddelka Ameriške legije, pravi v svojem patriotičnem proglasu, da

je bilo lanskega novembra oddanih za komunistične kandidature 250,000 več glasov kot kdaj prej. Ni pa pojasnil, kaj on smatra za komunistične glasove, kajti komunistična stranka jih gotovo ni dobila toliko, četudi bi rada, da bi bila Chaillauxova trditev resnična. Nekateri se bolj navdušeni bojovníki proti "komunizmu" celo trdijo, da je v tej deželi nad milijon komunistov, daš vedo,

da nima komunistična stranka kljub svoji energičnosti in velikemu agitacijskemu trudu niti dvajset tisoč članov.

Kampanja proti komunistom je slepilo, kajti pod to krinko hoče reakcija zakone, ki bi udarili vse tiste, ki so organizirani za boj proti kapitalizmu in hočejo namesto njega gospodarstvo, ki bo kolektivno in služilo le ljudskim koristim.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobitve v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Mučenje Tom Mooneya se nadaljuje

Danes ni nikomur več skrito, da je bil Tom Mooney obsojen za bombni napad na patriotsko parado v San Franciscu ne da bi mu bil zločin dokazan. Plutokracija si ga je zbrala za tarčo in mu naprtila kazen. Zdjaj se brani priznati svoj — zločin. Zato naj Tom Mooney ostane kriv in čaka smrti v ječi.

Dotični, ki je, ali ki so leta 1916 s svojo bombo ugonobili nekaj življenj demonstrantov za "pripravljenost", niso storili nikomur nikakega hasna, razen reakciji v Californiji. Tom Mooneyu pa so povzročili prisilno preselitev v zapor, katerega se kljub silnemu trudu ne more oteti.

Tom Mooney je energičen bojevnik. Njegov Molder's Defense Committee vrši obrambno delo pod njegovim vodstvom. Tom Mooney je dosegel, da so se zavzeli zanj sodniki, odvorniki in mnogi drugi vplivni ljudje, ni pa mogel še doseči tistih, ki ga drže v zaporu.

Governor Merriam je pred volitvami lanskega novembra obljubil, da ne bo gluh za Mooneyjevo zadevo. To je izjavil, da vzame vrednost obljubi Upton Sinclairja, ki je dejal, da bo Mooneyja takoj osvobodil, čim bo izvoljen "za gubernerja Californije". Oba kandidata sta porabila Mooneyjev slučaj v kampanji. Merriam se je po izvolitvi obljubi Mooneyju ognil z izgovorom, da ne more storiti ničesar zanj, ako tudi bi rad, češ, Mooneyjev obrambni odbor je med tem prignjal njegovo zadevo na vrhovno sodišče, "zato ne spada več v moje (Merriamovo) področje".

Tom Mooney je v ječi 19 let. V svojem boju za osvoboditev je storil ogromno — veliko več, kot pred njim katerikoli drugi politični jetnik v tej deželi.

Nihče mu ne more zanikati svojstva individualizma, odločnosti in bojevitosti, toda baš raditega je plutokracija v Californiji storila nepisan sklep, da naj Mooney ostane v ječi. Ako bi bil oddal svojo obrambo in boju za osvoboditev npr. socialistični stranki, kakor jo je Eugene V. Debs in drugi socialisti, bi se s trudom, ki je bil vložen dozdaj v ta boj, cilj prejkone že doseglo. Tako pa je bila A. F. of L. za njegovo obrambo vseskozi mlačna, posebno še, ker je Tom Mooney pristal v predloge komunistov in jim dovolil, da so organizirali kongres v njegovo obrambo. Ko je uvidel, da so privedli vso stvar po svojem starem "komunističnem" običaju v prid kolekt za svoje akcije, toda pod pretvezo, da se gre za njegovo osvoboditev, jih je zagrabil za račune, in pri tem je ostalo.

Po teh skušnjah vodi borbo znova omenjeni odbor unije, kateri Mooney pripada. Izgleda, da ima pred seboj prav tako težak boj, kakor ga je imel v prejšnosti. Ako Tom Mooney umrje v ječi, bo "justice" rekla, da je umrl zločinec. Ako ga oprostijo in prizna, da ni imela dokazov za obsodbo proti njemu, tedaj s tem tudi prizna, da je ona postopala zločinsko. Tega noče. In nikjer ni močne sile, ki bi oblasti primorala, da izpuste na prosto človeka, proti kateremu nimajo drugega dokaza, kakor da je radikalec.

Mi bi rajše, da bi Tom Mooney prepustil vodstvo za svojo osvoboditev Uniji za civilne svobodščine, in še bolj nam bi bilo ljubo, ako bi obrambno akcijo organizirala socialistična stranka. Toda Tom Mooney je radikalec individualističnega tipa, kakršnih je bilo na zapadu mnogo, in rajše trpi, kot da bi vodstvo in določanje strategije v boju za odvzem krivice, ki mu je bila storjena, prepustil komu drugemu. To nas seveda ne odvrača od boja za njegovo osvoboditev ali od sodelovanja z njegovim odborom. Tom Mooney je žrtev razredne justice. Zato cilj našega boja ni samo osvoboditev Tom Mooneya, ampak odprava sistema, ki povzroča razredno justico.

Konfuzni bojevniki za "socialno pravičnost"

V tej krizi so se pojavili že nešteti evangelisti "socialne pravičnosti", ne da bi vedeli, kaj pravzaprav hočejo. Med nimi, ki so zdaj v ospredju javne pozornosti, je predsednik Roosevelt, Huey Long, dr. Townsend in Rev. Coughlin.

Vsi ti ljudje imajo vsaki svoj program in zametavajo programe drugih. Roosevelt je seveda izmed njih najznamenitejši in vanj polagajo milijoni največjo nado. Zaupanje vanj je med maso ogromno, dasi je danes več brezposelnih, kakor jih je bilo pred letom, in povprečen zaslužek lani je bil nižji.

Senator Huey Long je demagog, ki kontrolira državo Louisiana. Kapitalistično časopisje ga smeši in napada, ker je privatni interesom pač škodljiv, kar seveda še ne pomeni, da je to, kar počne Huey Long, res boj za socialno pravičnost. To je v prvi vrsti Longov boj v prid njegovih političnih ambicij.

Dr. Townsend opaja ljudi z utopičnimi penzijami, ki bi po njegovem računu znašale kakih 20 milijard na leto. Njegov program se glasi zelo enostavno, vsak človek ga lahko razume, ne razumejo pa, da je zgrajen na sanjarstvu.

Rev. Coughlin se je uveljavil s svojimi govori po radiu. Njegova unija za socialno pravičnost ima baje že pet milijonov članov. On s tem ni zadovoljen in hoče 10 milijonov članov. Toda edin njihov privilegij v uniji je, da so člani, in da prispevajo Father Coughlinu. On edini odločuje v nji, on edini ji določa program, in on edini pošilja v Washington v njenemu imenu agente, ki naj s kongresniki argumentirajo za "socialno pravičnost". Father Coughlin je demagog in politični raketir prvega reda. V svojem govoru v radiu predprošlo nedeljo je med drugim izjavil, da je proti komunizmu, proti internacionalnemu socializmu, proti hitlerizmu — in za Roosevelta ter socialno pravičnost. Ker se zna igrati z besedami in jih dramatično po-

Kongres, ki ima priliko uresničiti demokratske obljube

Gornja slika je z dne 3. januarja t. l., ko je skupno zasedanje zveznega kongresa (senatne in poslanske zbornice) posetil predsednik Roosevelt (v sredi na levi strani slike) in ji prečital svojo poslanico o položaju in o svojih namerah. Demokratska stranka ima v obeh zbornicah absolutno večino. Bogastva so še vsa v Zed.

držav, kajti nihče jih ni mogel odnesti. Če svojih obljub ne izvrši — in dozdaj jih še ni, bo to le z nova dokazalo pravilnost socialistične trditve, da demokratska stranka valic predsedniku Rooseveltu ni drugega kakor stranka za službovanje kapitalizmu, kar je 13. jan. potrdil tudi tajnik Roper.

udarja, mu tisoči — on pravi milijoni — verjamejo in ga zalagajo z denarjem. Toda kako naj bo človek za socialno pravičnost, če pa je v boju proti edino resnemu gibanju, ki je za odpravo kapitalizma in s tem res za socialno pravičnost? Father Coughlin je že neštokrat izjavil, da je proti socialistom in proti gibanju, ki ga označujemo z "mednarodni socializem".

Kako razume ta prečastiti gospod boj za socialno pravičnost, je dokazal tudi v govoru proti Mehiki. Navdušuje se za "preganjano" katoliško cerkev v republiki ob Rio Grande, torej za tisto duhovščino, ki je skozi vso dobo služila trinogom, ki so potapljali princip socialne pravičnosti v krvi izkoriščanega mehiškega ljudstva.

IZ NAŠEGA GIBANJA

West Mineral, Kans. — John Marolt si je vzel za nalogo obiskati rojake za Proletarec in rezultat je bil pet naročin.

Clifton, Colo. — Peter Zmerlikar je poslal poročilo o razmerah v svojem okraju z ozirom na agitacijo in obljubil Pogorelcu v nji svoje sodelovanje. Poslal je tudi naročnino na Proletarec.

Virden, Ill. — Simon Kavčič je poslal naročnino na Proletarec trideset. On je naročnik od početka lista. Sodeloval je tudi pri njegovi ustanovitvi. Zaeno s svojo trideseto ponovitvijo naročnine je naročil dva Amer. druž. koledarja.

East Helena, Mont. — Od Frank Hrella smo dobili naročilo za knjige v vsoti \$11.70.

Ragget, Colo. — Ko je Geo. Volk poslal vsoto za en koledar, ki ga je naročil, je v pisnu pripomnil, da si bi zelo rad naročil Proletarca, toda slabe razmere mu tega ne dovoljujejo.

Cleveland, O. — Klub št. 27 JSZ je naročil še 25 izvodov koledarja. To je bilo njegovo tretje naročilo. Največ jih je prodal Anton Jankovič. V svojem zadnjem pismu je poslal 16 naročin in sporočil, da namerava poslati tudi naslednjo Loran v svrhu prodajanja koledarja in splošne agitacije. — Rose Jurman je poslala \$5 v podporo Proletarcu.

Girard, O. — John Kosin se je oglasil s še eno naročnino.

Detroit, Mich. — Joseph Korcich je nabral šest naročin na Proletarca. John Zornik jih je poslal 5.

Chicago, Ill. — Pauline Držić na north side je prodala vseh 10 koledarjev in poslala tudi eno naročnino. — Anton Andres je vzel pred par dnevi 5 izvodov koledarja v prodajo. Letos je bilo v Chicagu in Ciceru razpečanih več izvodov koledarja kakor prejšnja leta.

Gowanda, N. Y. — James Dekleva je poslal vsoto za 35 koledarjev, za eno naročnino na Proletarca in prispeval \$1 v podporo Proletarcu.

Bridgeport, Ohio. — Joseph Snoy je bil na obisku v Maynardu v agitacijski namen. Poslal je osem naročin.

Power Point, O. — Tu se bo v nedeljo 27. januarja vršila

konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice. Prične se ob 10. dopoldne. Delokrog te konferencije je vzhodni Ohio in obmejni del West Virginije.

Milwaukee, Wis. — Jacob Rozich poroča o prodajanju koledarja v Milwaukeeju in meni, da se jih bi moglo razpečati veliko več in hitreje, ako bi bilo več takih članov in članic, ki bi hoteli pomagati. Poslal je tudi eno naročnino.

La Salle, Ill. — "Mislim, da bo treba naročiti še nekaj izvodov koledarja," je sporočil Peter Banich. — Klub št. 4 priredil domačo zabavo v soboto 26. januarja v Slov. nar. domu.

Chas. Pogorelec poroča, da sta prošli teden pristopili v Prosvetno matice še dve organizaciji, namreč Slovensko samostojno društvo Sokol v West Aliquippi, in pa S. K. P. D. v Ontariu, Kanada.

Okrog 600 podpornih društev je bilo nedavno pisмено povabljenih na pristop v Prosvetno matice. Tistim, ki poznajo delo te ustanove, priporočamo, da naj se v društvih zavzamejo za stvar. Pisma so bila poslana prošli teden tistim društvom naprednih jednot in zvez, ki še niso v Prosvetni matici.

Vloge v nemških bankah

Vloge v nemških bankah so se l. 1934 znižale s 6,434 milijonov mark na 6,320 milijonov mark.

POWER POINT. O.

KONFERENCA KLUBOV JSZ IN DRUŠTEV PROSVETNE MATICE

v nedeljo 27. januarja ob 10. dop.

Društva in klubi v vzhodnem Ohio in West Virginiji, pošljite svoje zastopnike!

Tudi drugi člani in somišljeniki so dobrodošli!

MUSSOLINIJEVO PRIJATELJSTVO JE NA PRODAJ ZA KONCESIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

da se Italija in Francija sporazumeta za skupno taktiko napram Nemčiji, katera je vled bojevitosti in nagona po maščevanju obema nevarna.

Veliko tega, kar sta Laval in Mussolini sklepala na njuni konferenci ta mesec v Rimu, je še vedno tajna zadeva. Pogajala sta se kot predstavnika dveh imperialističnih sil, ki ju združuje strah pred rastočo tretjo imperialistično velesilo. In sta mešetarila. Francija je glasom poročil prepustila Italiji velik del dveh svojih kolonij v Afriki in ji ob enem obljubila nuditi nadaljno finančno pomoč za ohranitev sedanje vrednosti lire na mednarodnem finančnem trgu. Brez te francoske pomoči bi bil italijanski finančni sistem v prošlih dveh letih že skrahal. Tako je moral tudi Mussolini nekaj popustiti.

Sporazum med Francijo in Italijo, v kolikor je dosežen, je torej imperialističen sporazum, sklenjen na račun ljudstev, ki nimajo pri njemu nobene besede. Najnevarnejši je Abesiniji, v kateri se moč Italije vled novega dogovora poveča. Tako sta Laval in Mussolini "zavarovala" mir v centralni Evropi, toda zavarovala sta ga z istega stališča, kot ga varuje "mirovna" versailleska pogodba.

Prva zabava kluba JSZ na južni strani v Hrvatskem domu

So. Chicago, Ill. — Dasi ima klub št. 224 JSZ, ki deluje v So. Chicagu in na Pullmanu, velike težave, je šel v to leto z odločnostjo, da mora napredovati. V svrhu družabnosti in v prid svoje blagajne priredil svojo prvo zabavo v Hrvatskem domu, 9618 Commercial Ave., v soboto 2. februarja zvečer. Vršila se bo v spodnji dvorani. Vstopnice so po 20c. Članstvo JSZ in somišljeniki tu in po vsem prostranem Chicagu vabimo, da pride enkrat tudi k nam v posete.

Poročevalec.

(Več o delu tega kluba in prireditvi je v dopisu s. Max Marolta v tej številki.)

Točnost

Proletarec mora tiskarni plačevati svoje račune sproti, ker tudi tiskarna plačuje papir in svoje delavce sproti. Bodite v objavljanju naročnine točni tudi vi.

Kadar želite knjige,

naročite si jih iz Proletarčeve knjižarne. Ako cenika nimate, nam sporočite.

Proletarec

pred tridesetimi leti

III.

Na pismo Martina Konde odgovarja klub št. 1 v letaku "Jugoslovanski delavec v Ameriki v presodek", da ni res, da so hoteli ali da hočejo socialisti kupiti "Glas Svobode" ali mu ga celo siloma vzeti. Izjava pravi med drugim:

Končno se omenimo, da je laž, da so hoteli nekateri slovenski socialisti za \$600 g. M. V. Kondi s silo vzeti list G. M. V. Konda je vedel za vsako sejo, ali obiskaval jih je mlačno.

Pred zaključkom letaka je došel na slov. socialistični klub v Chicagu list od s. Naceta Zlembergerja, v katerem predlaga, da se naj afera s Kavčiča in Frank Petriča izroči posebnemu razsodišču.

Slov. soc. klub nima ničesar proti razsodišču, a zaeno izjavlja, da ne odneha prej od boja, dokler omenjena sodniga ne dobita popolno zadostneje.

Anton Poravne, predsednik. Anton Prešern, Jože Ječmenjak, Joe More, odborniki.

Razsodišče, ki ga je predlagal Nace Zlemberger, naj bi obravnavalo, ali je Martin Konda ravnal pravilno, ko je odklonil objaviti dopis Simona Kavčiča v Glasu Svobode, in ali je bil Frank Petriča mandat delegata na drugo konvencijo SNPJ krivično vzet. Kavčičev dopis je bil potem objavljen v imenovanem letaku socialističnega kluba in ponatisnjen v Proletarcu z dne 2. januarja 1935 pod gornjim naslovom.

L. 1905-6 je bil vpliv socialistične skupine v SNPJ manjši kakor pa ko se je jednota ustanovila. Martin Konda je imel svoj list, bil je glavni tajnik in ostali odborniki so bili njegovi zvesti pristasi. Letak socialističnega kluba je bil skoro izključno posvečen polemiki s Kondovo strujo zaradi SNPJ. Letak je kritiziral plače glavnih odbornikov, ki jih je določila

druga konvencija, češ, SNPJ ima šele dobrih 1000 članov, toda plača tajnika Konde je \$480 na leto, zapisnikarjeva \$40, blagajnikova \$180, predsednikova \$50, za oglas v Glasu Svobode pa je določila \$100 na leto.

Razkol med socialisti in Kondo, ki je bil tedaj še član kluba in soc. stranke, naznanja sledeča klubova uradna izjava v letaku:

Slovenski socialisti, združeni v slovenskem socialističnem klubu v Chicagu, izjavljamo odprto, da s te vrste ljudmi nismo v nobeni zvezi, da smo z "Glasom Svobode" pretrgali vsako vez, ko smo doznali za list, katerega je pisal g. M. V. Konda sodruhu Simonu Kavčiču v Virden, Ill., in da ostanemo na tem stališču, dokler se vse krivice — protisocialistično nastopanje g. M. V. Konde in druge difference v S. N. P. J., ne poravnajo."

Socialistični klub v Chicagu je začel v jeseni 1905 zbirati tiskovni fond, iz katerega so pokrili stroške za tisk letaka, drugo pa je služilo za ustanovitev Proletarca. Med prvimi nabiralci in prispevatelji, ki so dali ali pa nabrali v tiskovni fond po \$2.50, so bili navedeni v letaku Math Kirar, Jože Zenko, Anton Prešern, Jože Matko, John Zobec, Ignac Zlemberger, Nick Panjanin, Frank Levec, Frank Budna, Andrej Poravne in Jože More. Simon Kavčič je poslal \$1, John Zobec je nabral v Roslynu, Wash., \$1.25, manjše zneske pa so prispevali Frank Zupati, Anton Zupati, Anton Janacek, N. Kaulzović, John Zobec in Fred Pece, skupaj \$29.50. To je bila prva vsota, nabrana med slovenskimi delavci v Ameriki za svoj socialistični tisk. Prej so zbirali prispevke za Glas Svobode.

E. ZOLA:

RIM

Poveljeni ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Dasi je to dejal povsem nedolžnega obraza, se ni dal Pierre niti hip premetiti, in ko je zdaj pogledal prelata, je bil popolnoma prepričan, da ve tudi ta vse. Naenkrat se mu je prikazala vsa stvar v vsej svoji strašni zapletenosti, v vsej okrutnosti, katero ji je podelila usoda. Nani, star, zaupen prijatelj palače Boccanera, gotovo ni bil brezsrčen in je ljubil Benedetto, ki ga je občarala s toliko lepoto in ljubeznivostjo. Tako se je dalo razlagati, zakaj je dal naposled na tako zmagovit način izreči razveljavljenje zakona. Ali po besedah don Vigilijs je bila ta za ceno denarja in pod pritiskom najočividnejših vplivov dosežena razporka enostaven škandal, katerega je začetkom razvil, potem pa ga pogoltno do senzacionalne rešitve edino s tem namenom, da bi kardinala na predvečer konklave, ki je moral biti po sodbi vsega sveta v najbližji bližini, pripravil ob zaupanje in ob tiaro. Sicer pa je bilo videti nedvomno, da nepopustljivi, prav nič ne diplomatski kardinal ni mogel biti kandidat tako prilagodljivega, po splošnem zedinjenju hrepenečega Nanija; tako ni moglo biti njegovo dolgo delo v tem domu, dasi je ljubi kontensini pomagalo do sreče, nič drugega kakor počasno, vztrajno razdiranje gorečega stremljenja brata in sestre, da bi dala cerkvi v tretje zmagoslavne papeže iz svoje stare obitelji. Ali četudi je to vedno hotel, če se je celo trenutek bojeval za kardinala Sanguinetija in vanj polagal svoje upanje, mu vendar nikoli ni bilo v mislih, da pride do zločina, do abotne strahote na napačen naslov izročene in nedolžne ubijajočega strupa. Ne, ne! To je bilo, kakor je dejal, preveč; temu se je upirala duša. On se je posluževal blažjega orožja; taka sirovost ga je odbijala, togotila. Na njegovem rožnatem, gojenem obrazu je še plavala resnoba upora, ki ga je bila pograbil priča plakajočega kardinala in te žalostne, na tem mestu uničene ljubee dvojice.

Pierra, mislečega, da je kardinal Sanguineti še vedno prelato tajni kandidat, je vkljub temu mučila želja, da bi izvedel, kako daleč sega Nanijeva moralna skrivda ob tem hudodelskem dogodku. Nadaljeval je razgovor.

Pravijo, da je Njega svetost hud na Njega eminenco kardinala Sanguinetija. Naravno je, da ne gleda vladajoči papež rad bodočega papeža.

Monsinor Nani se je za hip prepustil popolni odkritosrčnosti.

"O, kardinal se je že trikrat ali štirikrat sprl z Vatikanom, pa se je zopet spravil! Vsekakor ni treba Svetemu očetu kazati nobene zagrobnе ljubosumnosti; on ve, da lahko prav lepo sprejema Njega eminenco."

Potem se je pokesal, da se je tako določno izrazil, pa se je popravil:

"Salim se. Njega eminenco je povsem vreden visoke plače, ki ga morda pričakuje."

Ali Pierre je že razumel: Kardinal Sanguineti gotovo ni bil več kandidat monsijora Nanija. Nedvomno je mislil, da ga je njegova nepotrpežljiva častihlepnost preveč oslabil in da je postal tudi prenevaren vsled dvomljivih zvez, ki jih je bil v svoji mrzlici sklepal z vsem svetom, celo z mladimi, patriotično Italijo: Položaj se je jasnil: Kardinal Sanguineti in kardinal Boccanera se vzajemno požre, vzajemno uničita — prvi s svojimi večnimi spletkarijami, ki se ne ustrašijo nobene kompromisa, napolnjen s sanjami, da osvobodijo Rim s pomočjo volite — drugi, nepremičen in visoko vzravnani v svoji nepopustljivosti, preklinjajoč stoletje in pričakujoč čudež, ki ima rešiti cerkev, od Boga samega. Zakaj naj bi se obe nasproti si stoječi teoriji ne uničili z vsem, kar ima prenapetega in vznemirjačega? Čeprav je Boccanera ubežal strupu, ga je tragičen dogodek kljub temu zadel, in

povesti, ki so šumele po vsem Rimu, so ga uničile, tako da je v bodoče nemogoče za kandidata; in če Sanguineti misli, da se je naposled rešil tekme, je prezrl, da je zadel sebe samega, da je sočasno uničil svojo lastno kandidaturu, ker ji je škodoval s svojo glede na sredstva prav nič izbirno, vsem pretečo pohlepnostjo po moči. Monsinor Nani je bil od tega očividno vznemirjen: Torej ne prvi, ne drugi — prostor je prazen. Bila je povest o onih dveh praviljenih volkovih, ki sta se bojevala in požrla, ne da bi bilo kaj ostalo od njiju — niti repa ne. Na dnu njegovih vodenih oči, v globočini njegove diskretne osebnosti ni bilo ničesar več kakor strašen neznanec, od vsega mogočnega armade, v kateri se je štel med najspretnejše voditelje, definitivno izvoljeni in varovani kandidati. Tak moč ni nikdar neprizadet in ima vedno kakšno rešitev pripravljeno. Kdo torej, kdo bo jutri papež?

Vstal je in se prisrčno poslovil od mladega duhovnika.

"Ljubi moj sin, dvomim, če Vas bom še kdaj videl. ... Želim Vam srečno pot..."

Kljubo temu se ni odšel, temveč je zrl v Pierra s svojim presunljivim pogledom; naposled mu je dejal, naj zopet sede in si tudi sam vzle stol.

"Čujte, saj pojdetе gotovo takoj, ko se vrnete na Francosko, pozdravit kardinala Bergerota. ... Bodite tako dobri, pa me spoštljivo priporočite. Spoznal sem ga trenutno, ko je bil tukaj po kardinalski klobuk. Prištevam ga najsveteljšim ljudem francoskega klera. ... Oh, če bi hotel tak duh delati za slovo v naši sveti cerkvi! Zal, da ima — bojim se — predsedke svojega plemena in svoje okolice; ne pomaga nam vedno."

Pierre je radovedno poslušal; bil je presečen, da ga je prvič, to zadnje minuto slišal tako govoriti o kardinalu. Ali potem se je rešil vsake prisiljenosti in je odgovoril odkritosrčno:

"Da, Njega eminenco ima zelo določne nazore o naši stari cerkvi na Francoskem. Tako priznava, da se naravnost zgraža nad jezuiti."

Monsinor Nani mu je z lahkimi vzklikom segel v besedo in napravil najbolj začuden in odkritosrčno lice, ki se more videti.

"Kaj, zgražanje nad jezuiti? S čem ga morejo jezuiti vznemirjati? Saj jih ni več, povest o jezuitih je končana! Ste li v Rimu videli katerega? Ali so Vas ubogi jezuiti, ki nimajo tukaj niti kamna, da bi na njem spočili svojo glavo, ovirali v čem? ... Ne, ne, tega strahu ni treba več ozivljati, to je otroško!"

Zdaj ga je Pierre pogledal; čutil se je njegovi nepriznanosti, njegovemu mirnemu pogumu ob tako gorečem vprašanju. Oči ni odvrnil in kazal je svoj obraz tako odkrit kakor knjigo resnice.

"O, če smatrate za jezuite razumne duhovnike, ki se trudijo, da bi privedli moderno družbo s človečnostjo nazaj k cerkvi, namesto da bi se spuščali z njo v neplodne, nevarne boje — moj Bog, tedaj smo vsi kolikor toliko jezuiti. Saj bi bilo blazno, če ne bi vpotevali časa, v katerem živimo. ... Sicer se pa jaz ne obdam za besede. Kaj mi je na tem! Torej dobro, jezuiti, če že hočete tako, pa jezuiti!"

Zopet se je nasmehljaj. Bil je njegov ljubki, fini smehljaj, v katerem je bilo toliko pogostosti in toliko duhovitosti.

"No, če boste videli kardinala Bergerota, mu recite, da je nespametno preganjati jezuite na Francoskem in z njimi ravnavati kakor s sovražniki naroda. Regnira je ravno nasproti: Jezuiti so za Francijo, ker so za bogastvo, za moč in za pogum. Francija je edina velika katoliška država, ki stoji še pokonci in vlada, edina, na katero se bo moglo papeštvo danes ali jutri krepko opirati. Zato je tudi Sveti oče, ki je bil za hip upal, da najde to oporo pri zmagoviti Nemčiji, sklenil zvezo s pravkar premagano Francijo! Zakaj razumel je, da izven nje ni rešitve za cerkev. S tem pa je sledil le politiki jezuitov, teh strašnih jezuitov, ki jih Vaša Francija tako sovraži..."

(Dalje prihodnjic)

Ako bi hoteli delavci prisluškovati petino toliko časa resnici kakor prisluškujejo lažem, bi svetovna socialna revolucija mahoma korakala.

VTISI Z AGITACIJE PO NAŠIH NASELBINAH

Piše Nace Žlemlberger

(Konec.)

Na Lafferty sem dospel v mraku. Oglasil sem se pri Joseph Orlenakerju, katerega poznam kar sem v Ameriki. Pred 30. leti je bil v Pennsylvaniji vagač v premogovniku in navdušen za U. M. W. Zdaj ji nasprotuje, ker se je njegov položaj spremenil v toliko, da ima svoj rudnik in je s tem postal delodajalec. Pri njemu sem prenočil. Vprašal sem ga, ako mu premogovnik donša dobiček. Dejal je, da bi bil profit precejšen, če bi imel naročila, toda so redka, po nekaj delavcev pa mora vseeno imeti v majni.

Naslednji dan sem prišel z obiski. John Skerbetz, tajnik društva SNPJ, me je s svojim avtom peljal k Frank Cernetu na Bannock. Černe pa me je nato peljal k Andy Zlatoperju v Maynard. Mimogrede smo se ustavili v Belmont County Home (zavetišču), v katerem so štirje moji znanci: Frank Junc, in pa Janezi Marcun, Prebik in Polanc, vsi nad 70 let stari.

Ko smo prišli v Maynard, je na vso moč pripekalo. "Toplomer kaže 110 stopinj v senci," je dejal Andy Zlatoper. Kljub temu sem napravil par obiskov, toda brez uspeha, kajti silna vročina je delala ljudi nerazumni in tudi jaz se nisem dobro počutil.

Blizal se je čas odhoda. Poslovil sem se od Andyja in njegove prijazne družine. Videl sem ga poslednjič, kajti dva meseca pozneje je preminul v bolnišnici v Clevelandu.

V Bridgeport sem se odpeljal z vlakom. Prenočil sem pri Snojevih. Josip Snoy mi je dejal, da se počuti že precej boljše in se javil društvu za zdravega. "Dobro, ker sem jaz svojo agitacijsko turo dokončal, boš pa lahko spet ti nadaljeval." Snoy je bil takoj pri volji in je tudi začel, toda bolezen ga je še tudi potem veliko ovirala.

Iz Bridgeporta sem se namenil proti domu v Piney Fork. Ko sem čakal avtobusa, se mi približa mlado dekle in me obgovarja. "Ali me več ne poznaš, Ignac? Pisolova sem iz Glencoe."

Z njenim očetom sva delala na Glencoe v majni. Doma je bil iz južne Tirolske, Italijan po rodu. Pisolova družina je bila zelo ugodna. Zdaj se preživlja s trgovino.

Dekle me je vpraševala o raznih stvareh, dokler ni prišel avtobus, na kar se je prijazno poslovila. V busu sem premišljeval to in ono in na misel so mi prišle tudi vraže. Ena teh je, da ako te zjutraj obgovori mlado, lepo dekle, pomeni srečo za obgovorjenega.

Ko sem prišel domov, sem videl, da je zemlja spet prepojena. Ako ne bi bilo dežja se ne kaj dni, bi mi v vrtu suša vse ugonobila. Zdaj pa je bil spet ves v zelenju. Tudi nekatere difference so bile doma med tem poravnane, kar sem si štel v srečo. Par dni se nisem lotil doma nobenega dela. Počival sem in premišljeval o sodrugih, sodružicah in somišljenikih, ki so mi pomagali na agitaciji. Povsod, kjer sem bil, so me prijazno sprejeli.

Brez sodelovanja omenjenih ne bi bil mogel dobiti toliko naročnikov in prispevkov v tiskovni fond. Hvaležen sem jim za pomoč pri delu in za gostoljubnost.

"Veliko je poklicanih toda malo izvoljenih." Ta rek mi je prišel na misel, ko sem na potovanju med drugimi obiskoval tudi slovenske trgovce. Na prste bi lahko naštel tiste, ki so naši člani ali somišljeniki.

Najtežje človek opravi pri tistih, ki prodajajo pijačo. Bil sem pri enemu v Girardu, mislim da je Srb. Slovenci zahajajo k njemu v pivnico, pa sem mu dejal, da naj naroči Proletarca. Marsikdo ga bo pogledal in čital, kar tudi za njegov

business ne bo slabo, sem mu omenil. Ali odvrnil je zelo osorno, da ga ne briga, kaj čitajo Slovenci. On je tukaj radi biznisa, za politiko, je dejal, se ne briga. Je to velik možak. Jaz sem težak, toda on je kakih sto funtov težji. Bil sem tudi pri gostilničarju Jakloviču, doma iz Bele Krajine, ki se je naročil na Proletarca. Poklical sem vrček piva in mu rekel, da naj si ga tudi on natoči. Pa ni hotel. Gostilno je lani odprl. Dejal je, da noče, da bi mu drugi kupovali pijačo. Upam, da mu gostilniška obrt dobro uspeva.

Zdaj, ko je v teku agitacija za Proletarca in za agitacijski fond JSZ, priporočam sodrugom, da naj obiščejo tudi slovenske trgovce in obrtnike ter jih skušajo pridobiti, da se naroče na ta list in da prispevajo v omenjeni fond. Obenem kupujte pri tistih trgovcih in posečajte tiste gostilničarje in obrtnike, ki so naklonjeni delavskemu gibanju in ga podpirajo. Čemu bi podpirali tiste, ki niso z nami! Oni pa, ki se z nami vred trudijo in pomagajo pri delu za izboljšanje razmer v smislu socialističnega programa, zaslužijo vso naklonjenost delavcev.

V Ameriki je veliko slovenskih dvoran, oziroma domov. Skoro v vsakem je po ukinjenih prohibiciji tudi točilnica. Skrbite, da se naroče na Proletarca. Mnogi domovi so nanj že naročeni. Ako boste vsi skupaj agitirali in skupno vplivali na rojake, da se naj naroče na Proletarca, se bo širil po naselbinah, in za ta cilj je vredno delovati.

S skupnim delom bomo Proletarca razširili, da bo zahajal v stanovanje vsakega slovenskega delavca v tej deželi. Kajti Proletarec, ki slavi letos svoj 30-letnico, je bil in ostane socialistični list. Proletarec je učitelj naših delavcev. Kadar pride nov red, bo dal takim listom priznanje, kajti socialistični tisk je najjačje sredstvo v boju za socialni preobrat. Delavci se danes tega ne zavedajo, zato ker berejo zavajalne in kapitalistične liste, namesto svojih.

Ko sem končaval ta spis, sem mislil dodati k njemu še en članek splošnega pomena. Toda ko sem prečital v ljubljanski socialistični reviji članek "Barbarstvo in kultura", sem namen opustil, uredništvu pa poslal omenjeni članek iz Svobode z željo, da ga ponatisne, ker je toliko zanimiv, da zasluži čimveč bralcev.

Predno zaključim, naj poudarim, da nisem imel v tem spisu namena koga žaliti, ali ga podcenjevati, ali mu delati krivico v kakem drugem oziru. Pri pisanju mi je resnica in prepričanje glavni in edini princip. Ako kdo s tem, kar sem pisal, ne soglaša, ali ako smatra, da sem napačno poročal, naj mi piše, ali pa pošlje dopis v objavo Proletarcu.

Iz kluba brezposelnih v Clevelandu

Cleveland, O. — Jugoslovanska sekcija za zavarovanje brezposelnih priredi v soboto 19. januarja plesno veselico v spodnji dvorani S. N. deloma na St. Clair Ave. Namen te prireditve je, pomagati blagajni te organizacije, kajti brez financ ne bi mogla vršiti svoje naloge. Nji je pridruženih okoli 80 društev, ki štejejo skupno 20.000 članov. Njen smoter je delovati za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti in za starostno pokojnino.

Javnosti je gotovo že znano, da je država Ohio sprejela zakon za penzijo ostarelim, kateri je že v veljavi. Veliko starčkov že prejema pokojnino. Četudi je nizka, je vendarle boljše kot nič.

Veliko je še takih, ki so jo potrebni, a je še niso dobili. Sčasoma pridejo tudi oni na vrsto, ko hitro dobi država denarja to svrhu. Sicer bi sredi-

"Majski Glas" izide letos na 100 straneh v proslavitev tridesetletnice "Proletarca"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Omenjene seje so se udeležili 990,27 in stroškov \$10.896.81. List je imel tudi lani občutno izgubo, kakor ves čas, od kar izhaja, ker nima zadosti naročnikov. Deficit lista se je krilo s prebitkom koledarja, lanskega "Majskega Glasa", z dohodki knjižarne in iz tiskovnega fonda.

Za plače se je izdalo lani \$2.600. Nameščenci so zelo obremenjeni z delom, kajti Jugoslovanska delavska tiskovna družba izdaja tri publikacije: Proletarca, koledar in Majski Glas, poleg pa je tu Prosvečna matica s svojim velikim arhivom in tajniški urad JSZ. Izvrševati je treba tudi mnoga druga dela.

Razprave na omenjeni seji so bile stvarne in poročila statistično prirejena. Vsi so naglašali, da je zdaj potrebno osredotočiti delo za "Majski Glas" in ob enem pomagati sodrugom v naselbinah pri njihovem delu za razširjenje "Proletarca".

Razprave na omenjeni seji so bile stvarne in poročila statistično prirejena. Vsi so naglašali, da je zdaj potrebno osredotočiti delo za "Majski Glas" in ob enem pomagati sodrugom v naselbinah pri njihovem delu za razširjenje "Proletarca".

Na prošli seji upravnega odbora 10. januarja je upravnik podrobno poročal o dohodkih in izdatkih "Proletarca" v letu 1934. Dohodkov je bilo \$10,-

stva že lahko dobila, toda išče jih kjer jih ni, namesto tam, kjer so.

Za uresničenje zakona za starostno pokojnino v Ohio ima velike zasluge ta organizacija. Sodelovala je moralno in finančno z drugimi organizacijami vred za uresničenje tega cilja.

Javnosti je tudi dobro znano o takozvani Lundeenovih predlogih v kongresu za zavarovanje brezposelnih, ki pride znova pred sedanji kongres. Tudi tukaj je jugoslovanska sekcija sodelovala in poslala dva delegata v Washington na tozadevni zbor, čigar namen je vplivati na poslance, da uresničijo ta zakon.

Dalje deluje klub v obrambi koristi brezposelnih v reliefnih uradih.

Apeliramo na občinstvo, da se udeležijo naše veselice 19. januarja in s tem pomaga tej organizaciji nadaljevati njeno važno delo. Vstopnice so po 25c. Dobe se pri tajnikih društev in pri Mrs. Kušan v SND.

John Krebel.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Dne 5. januarja sem obiskal naše ljudi na Bannocku in Maynardu, v prvem radi Am. druž. koledarja in v drugem vsled Proletarca. Bila je sobota in sem mislil, da bodo na Maynardu gotovo vsi doma, pa sem se motil v domnevi, kajti kakor nalašč se je ta dan primerilo, da so delali. Nekateri, ki bi jih bil rad obiskal, so bili na nočnem šihu. Naročnino so vsi ponovili. Jože Bayda se je nasmajal, ko me je zagledal. Ravno se je pripravljala na najboljšo delo, na izdelovanje domačih klobas. Seveda sem ga malo zadrl. Jože ima vedno prijazno besedo in je zmerom dobro razpoložen.

Pravili so mi, da se bo preselil nazaj na Maynard s John Slanovec, ki že dela tam. Nedavno ga je v rovu nekoliko pobilo. Ko se preseli, bodo morda ustanovili socialistični klub. On je bil vedno aktiven v delavskem gibanju.

Ker se je zadnja prireditev kluba št. 11 tako dobro obnesla, je članstvo sklenilo prirediti za spremembo nekaj nove-

ga — namreč Popularity Contest Dance, ki se bo vršil v soboto 16. februarja v društveni dvorani na Boydsvillu. Trije pari, ki bodo proglašeni za najpopularnejše, dobe nagrade. Najet je za ta kontestni ples Snap-ee Entertainers orkester, ki je eden najpopularnejših v tem kraju. V njemu so fantje slovenske, češke in poljske narodnosti. Kjer oni igrajo, je vedno polna dvorana in nadejam se, da bo tudi ob tej priliki. Vstopnina je samo 25c.

Prijatelje in somišljenike vabimo, da nas посетijo na tej zabavi.

Datum 27. januarja, ko bo na Power Pointu konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne maticе, se bliža. Prične se ob 10. dopoldne.

Apeliramo ponovno, da naj pošljejo zastopnike na to važno zborovanje vse organizacije. Upam, da bodo zastopane tudi naselbine Salem, Girard, Barberton, Akron itd.

Tod okrog so se začeli organizirati brezposelni delavci. Najprvo v Bridgeportu in okolici in nedavno v Martins Ferryju. Čul sem, da v slednjem delujejo socialisti. Listi so med drugim omenili za aktivnega v tem gibanju starega pionirja in socialista John Fettera.

Delavske razmere so v naši dolini še vedno pod ničlo. Rov Stanley ni obratoval niti en dan v tednu, ki je končal 6. januarja, drugače pa le 1 do 2 dni na teden. — Joseph Snoy.

Želimo še več članov

W. Aliquippa, Pa. — Bivši klub št. 211 JSZ je bil, kot že poročamo, reorganiziran. Pristopilo je vanj takoj 8 članov. Po ustanovni seji sta pristopila še dva.

Pričakujemo, da se mu pridružijo tudi drugi pristasi našega delavskega gibanja. Rojaki, ne odlašajte s pristopom v naš klub! — B. Yerant.

Socialisti, ki govore, kar uga-ja nasprotnikom, so kvarni svojih stranki.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 138.

Fristna in okusna domača jedila

Cene zmerno. Postrežba točna.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem,

kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

5 KNJIG ZA \$1.40

Cankarjeva družba

je izdala za leto 1935 sledeče knjige:

1. STARI VEK. I. zvezek. Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev.
2. SREDNJI VEK. II. zvezek. (Obe ti knjigi sta delo Maks Beera.)
3. POD SEVERNIM NEBOM. Pavel Nizvoj.
4. SESUTI STOLP. Ivan Molek.
5. KOLEDAR CANKARJEVE DRUŽBE.

Vseh teh pet knjig dobite po pošti za -1.40-. Ako pridete v urad Proletarca sami, jih dobite za \$1.25.

Naročila naslovite: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

NAČRTI ZAPADNO PENNSYLVANSKE KONFERENCE ZA PROLEARCA, PROSVETNO MATICO IN J. S. Z.

Poroča John Terčelj

Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice, ki se je vršila 25. novembra prošle leta v naselbinah Moon Run, Pa., je med drugim sprejela načrt za ojačanje svojih aktivnosti, predvsem za pridobivanje novih članov v klube JSZ, za razširjenje "Proletarca" in za pridobivanje podpornih društev, slovenskih dvoran ter samostojnih podpornih in kulturnih društev v Prosvetno matico.

Prihodnja konferenca teh organizacij se bo vršila v nedeljo 24. marca na Imperialu, Pa. Ko bodo zastopniki s svojim delom končali, oziroma popoldne imenovane dne, se bo vršil skupni shod. Kdo bo govornik, bo pravočasno oznanjeno.

Takoj po shodu 24. marca se prične v naših naselbinah sistematizirana kampanja v omenjene namene. Shodi se bodo vršili drug za drugim v različnih naselbinah. Podrobnosti bo uredil posebni odbor, tako, da bo do pričetka kampanje vse pripravljeno.

Načrt, ki ga je sprejela konferenca v Moon Runu, ne pomeni, da naj čakamo s svojim delom do 24. marca. Potrebno je, da začnemo svoje klube že sedaj, kajti čim močnejši bodo, več bodo lahko storili v kampanji.

Naj omenim, da v tem oziru beležimo v naselbini Strabane že lepe uspehe in pričakujemo do časa, ko se kampanja prične, še večjih.

Socialistična stranka je poslala svoj proglas za pospeševanje aktivnosti tudi našim klubom. JSZ je del ameriške soc. stranke, zato smatramo, da smo storili na konferenci v Moon Runu v smislu njenega proglasa zelo velik korak naprej, kajti kakor pa smo dobili njen apel. To je nam v zavest, da smo se bodrili sami.

Odbor, ki je bil izvoljen za izvršitev raznih pripravljanih del do naslednje konference, ima že nekaj uspehov in imel jih bo še več, kajti potrudi se bo porabiti vse prilike, da izvrši svoje naloge.

Cul sem, da se naselbine za agitacijsko delo že marljivo pripravljajo in da nas nameravajo prehiteti v agitaciji in v akciji za ustanovitev klubov JSZ še predno jih mi obiščemo. Dobro, toda prišli bomo vseeno, da si damo vzpodbudo drug drugemu za nadaljevanje dela.

Kako važno je to naše delo, lahko razumete vsi tisti, ki čitate dnevnik Prosveto in naše glasilo Proletarca, ki je zdaj v svojem 30. letu. Na njegovo delo smo upravičeno ponosni, in na ljudi, ki so ga pomagali ohraniti.

O tem Proletarčevem jubileju ste nedvomno čitali članek v izdaji z dne 2. januarja t. l., in o njegovih nalogah, ki jih ima glasilo JSZ in Prosvetne matice še pred seboj. Ako pa tega članka v omenjeni izdaji slučajno še niste prečitali, vam priporočam, da to gotovo storite. Potem boste popolnoma soglašali z nami, da je akcija, ki je bila podvzeta in odobrena na zadnji konferenci, na mestu.

Apeliramo na vse, ki soglašajo z našim gibanjem, da se nam pridružijo, kajti mi bomo še bolj ponosni nanje in s skupnimi naporami bomo izvršili veliko več dela za našo skupnost, kakor pa ga moremo sedaj.

Klubi JSZ naj vzamejo to, kar omenjam v tem članku, na znanje in v pretres, da bomo za akcijo, ki jo je sprejela Konferenca, čimboljše pripravljene. Uverjen sem, da je volja na vseh straneh za kooperacijo in da bomo za ta naš program res delovali drug z drugim v polni meri.

Agitacija na južni strani. — Veselica kluba št. 224 JSZ

So. Chicago. — Na decemberski seji kluba št. 224 smo izvolili med drugim agitacijski odbor, ki si je vzel za prvo vlogo nalogo razprodaje Ameriškega družinskega koledarja, pridobitve nove naročnice Proletarca in kolektati zaostale naročnine.

To delo je precej težavno. Vzrok temu so mizerni časi. Vsaj tako se pritožujejo ljudje kjerkoli se ustavimo. Kljub temu smo posebno pri razprodaji koledarja imeli dobre uspehe. Razpečali smo jih do 9. januarja 50 in jih naročili še 15. Nekateri so jih kupili že v Chicagu. V So. Chicagu in Pullmanu ni bilo še nobenkrat razprodanih toliko izvodov koledarja, kakor letnika 1935.

To je dokaz, da če se sodeluži potrudimo in žrtvujemo nekoliko časa, so uspehi dobri. Polje za naše delo je v So. Chicagu in sosednjih naselbinah veliko.

V So. Chicagu je ena izmed najstarejših slovenskih župnij v Ameriki. Socialisti so med verniki smatrani za nekaj jako pregrešnega. In tako so nam bile pri takih ljudeh te presneto rdeče platnice Am. druž. koledarja v "nadlego". Verni človek jih je pogledal in si mislil: "Aha, rdeče!" Ako ne bi imeli predsodkov, bi pogledali v vsebino in knjigo sodili po njej, ne po rdeči barvi platnice.

Razpečevanje Koledarja v

DOLGOTRAJNI BOJI PREMOG ARJEV V JUŽNEM ILLINOISU

V južnem Illinoisu je že dolgo v teku borba med Lewisom, ki načeljuje unijo U. M. W., in med unijo progresivnih rudarjev. Slednja zahteva, da se jo v Illinoisu prizna za legitimno zastopnico vseh premogarjev. Trdi, da so v veliki večini na njeni strani in v dokaz je že pred dobrim letom predlagala referendum, ki naj da premogarjem v tej državi priliko, da se izrečejo za eno ali drugo unijo. V bojih med pristasi obeh unij in v spopadih s kompanijskimi deputirji je bilo izgubljenih v prešlih treh letih že precej življenj, še veliko več rudarjev pa je bilo pretepenih in ranjenih. Na silne akcije, kot npr. podminiranje vlakov, niso v teh krajih nič izrednega. Dne 9. januarja je bil s podtaknjenim dinamitom na tračnicah vržen s tira

tovorni vlak 16 vagonov blizu Sesserja (Ill.). Dne 13. decembra je bil vržen s tira vlak Illinois Midland železnice na enak način. Unija progresivnih rudarjev odklanja za dinamične napade vsako odgovornost, toda nesreče se dogajajo z nasilnimi sredstvi in nekdo jih gotovo povzroča. Na progresivni strani trdijo, da so povzročitelji teh napadov agenti provokatorji, toda nasprotna stran odgovarja, da bi bil to predrag način, tudi ako se bi jih hotela poslužiti. Na sliki je en razbit vlak, čigar vagoni so šli vsak sebi, čim se je dogodila eksplozija na progi. Od avgusta lanskega leta je bilo 14 bombnih napadov na tovarne vlake, naloženih s premogom. Tudi spopadi med pristasi teh nasprotujočih si unij se še vedno dogajajo.

Zasluge, priznanja in zlobne kritike

Piney Fork, O. — Večkrat sem že slišal v pomenkih in citat v naših listih, da Slovenci jako neradi dajo priznanja človeku, ki deluje med njimi in zanje. Veliko rajše mu mečejo, kakor pravimo, "polena pod noge", namesto, da bi z njim sodelovali za koristi skupnosti. Opazil sem tudi — in vsakdo drugi, ki stvar hladno presoja, je lahko opazil — da ko hitro v dopisu pohvališ enega, pa je "ogujen v strehi". Čemu ne tretjega ter četrtega, kako to da ravno tega?

Tako so aktivni, zaslužni rojaki v naselbinah vedno izpostavljeni besednim udarcem, kar jih ovira pri delu. Marsikdo je vsled pikrih besed in šušljanj pustil vse ob strani. Naselbina, društvo, ali socialistični klub, pevski zbor, dom ali kakršna organizacija že, pa je imela škodo vsled zlobnih jezikov. Ako bi bili mi bolj razumni ljudstvo, bi znali upoštevati delo naših zaslužnih ljudi veliko bolj kakor pa ga cenimo danes. Namesto, da jim bi dali vsaj moralno oporo, so obsipani z očitki in obdolžitvami.

Ko sem lani bil na agitacijskem potovanju, sem med drugimi obiskal tudi naselbino Farrell ter bližnji Shagon, ki imata skupaj svoj dom — zelo lepo in vzorno upravljano poslopje. Frank Kramar je bil tajnik doma. Vsi so mi ga hvallili — namreč vsi tisti, katere sem obiskal. Nato sem šel tudi h Kramarju; z menoj je bil Frank Petavs iz Little Fallsa. Uvidel sem, da je Frank Kramar res nesebičen in energičen društven delavec. Ko sem v Proletarcu objavil svoje vtise, sem o Franku Kramarju omenil, kar so mi pravili, niti malo sluteč, da bo to povzročilo njemu afero, jezo v naselbini in meni sitnosti. Morda se je čitateljem v Farrellu in Shagonu za malo zdelo, ker sem omenil ugotovitve, da ako bi Frank Kramar ne bilo v vodstvu doma, bi prišel, namreč dom, že v druge reke. Zelo možno je, da ta ugotovitev ni bila drugače nego domnevanje, nekako preroško konstatiranje dejstva, za katerega ne bi bilo dokaza drugače, kakor da bi Fr. Kramar res odšel in potem šele se bi videlo, da-li bi dom lahko ostal domača posest tudi brez njega. Jaz sem vzel pohvalna mnenja o njemu zelo resno in sem tisto napisal, ne da bi bil mislil na kake morebitne zamere.

V 254. številki Prosvete pravi Frances Gorence, da sem zapisal glede izjave o F. K. kolosalno nesmisel. Meni, da se ji čudno zdi, ker nisem Franka Steblaja, stebra domovega odbora, in druge poštvalne člane, tudi omenil in pohvalil.

Torej je tudi Frances Gorence za pohvale in priznava, da so v domu člani, ki mu služijo kakor stebri. Morda se s takimi ugotovitvami tudi ona zameri, kot sem se jaz.

Kar se mene tiče, verjamem, da dom v Farrellu ne pride v druge roke, kajti danes delujejo zanj nekateri, jutri odpade ta, pojutrnjem tretji, a njihova mesta vzamejo ponavadi drugi energični, poštvalni

rojaki, in stvar gre dalje.

Dotični, ki so mi hvallili Kramarja, niso mislili nič slabega in niso čez nikogar žaljivo govorili. Ker vem, da imajo skoro povsod nekateri posamezniki veliko več zaslug kakor drugi, sem to smatral tudi v tem slučaju za nekaj naravnega.

Moji vtisi z agitacijskega potovanja so v tej številki Proletarca končani. Tiste, ki imajo o njih kritično mnenje, prosim, da naj svoje misli objavijo v Proletarcu, in ne v drugih listih. Proletar — kakor veste — objavi vse dopise, tudi če prihajajo iz nasprotnih vrst, in ker sem vtise priobčil v tem listu, je nič več kot prav, da se tudi kritike priobči v Proletarcu. Na očitke in grajanja v drugih listih se ne bom oziral.

Nace Zlemberger.

Naša volilna kampanja v Chicagu

V sedanjem valu navdušenja za demokratsko stranko je kljub krizi za marsikoga socialistična agitacija celo težavnejše delo, kakor pa je bilo pred letom 1932. Vendar pa se je izkazalo, da so socialistični glasovi lanskega novembra narasli povsod, kjer so šli sodeluži energično in organizirano v akcijo.

V Chicagu imamo letos aldermanske in županske volitve. Socialistična stranka naše mesta je sklenila, da se udeleži obojih. V enih wardih so klubi jako aktivni in člani pridno nabirajo podpise na peticije za nominiranje socialističnih kandidatov.

Na zapadni strani, kjer ima svoj sedež klub št. 1, je kandidat za aldermana v 22. wardu Anton Garden in v 23. wardu Olga Beranek.

Sodruzi in sodeluži, ki imajo peticije, naj jih skušajo polniti čimprej. Vrnjene morajo biti najpozneje v petek 18. januarja, torej ta teden. Le ako dobimo zadosti podpisov, si bomo priborili mesto na glasovnici.

Na zapadni strani so baje vsi volilci podpisali že razne demokratske in druge peticije. Naš kampanjski odbor je razposlal cirkular, v katerem pravi, da so dotični podpisi večinoma neveljavni, ker niso bili nabrani v smislu zakona, zato se demokratski politiki z njimi ne postavljajo, češ, vse ljudstvo je z nami! Poleg pa skrbe, da dobe dobrih podpisov le toliko, kolikor jih v smislu zakona morajo vložiti za pravilno nominiranje.

To je bilo našim članom in članicam, ki nabirajo podpise, pojasnjeno v posebnem pismu. Najvažnejše zdaj torej je, da vrnete pole z nabranimi podpisi za naša aldermanska kandidata v petek večer 18. januarja v uradu Proletarca, in potem pa, da se enako žurimo nabirati na tline podpise za županskega kandidata, katerih potrebujemo nad 60.000.

Ako se nam posreči to kampanjo uspešno izvesti — in ni dvoma, zakaj ne — bomo v Chicagu dobili zadostno število glasov, da postanemo priznana stranka. Potem ne bo treba toliko podpisov, kakor

zdaj. Ze to samo po sebi je vredno napora v naši agitaciji.

O delu, ki ga vrše posamezniki v tej volilni kampanji, bo poročal ob času kampanjski odbor. — P. O.

Agitacijska tura za "Proletarca" in JSZ po zapadu

V letih po vojni ni JSZ mogla aranžirati po zapadu nobene večje agitacijske ture, dasi so nas somišljeniki v zapadnih državah v to čestokrat urgirali. V San Franciscu je v času svojega obiska agitiral Joško Oven, v Pueblu in nekaterih drugih naselbinah v Coloradu pa Chas. Pogorelec. Tu in tam, npr. v naselbinah Red Lodge,

CHARLES POGORELEC, ki odide na agitacijsko potovanje v zapadne države.

Mont., Pueblo, Colo., San Francisco, Los Angeles in Pasadena, Calif., Rock Springs, Wyo., in nekaterih drugih krajih v Wyomingu so od časa do časa delovali, ali še delujejo naši lokalni zastopniki in drugi prijatelji delavskega gibanja, toda starih stikov je manjkalo in tako so klubi prenehali drug za drugim in številni naročniki na Proletarca se je manjšalo.

Ker je želja, da pošljemo po deželi potovalne zastopnike, in ker za turo po zapadu nismo mogli dobiti nikogar, ki bi bil bodisi hotel ali utegnil iti, se je zanjo odločil Chas. Pogorelec, ki pozna kraje v teh državah in upa s sodelovanjem somišljenikov doseči znatne uspehe. S potovanjem prične konec januarja. Prišel bo v naselbinah v New Mexicu, nadaljeval v južni Californiji, nato v San Franciscu in okolici, zatem v Washingtonu in morda v Oregonu, nato pa v Montani in Wyomingu.

Somišljenikom toplo priporočamo, da aranžirajo ob tej priliki shode, na katerih bo Chas. Pogorelec obrazložil naše sedanje delo in odgovarjal na vprašanja. Na ta način bo njegovo agitacijsko potovanje še večje koristi, kakor pa če bi samo obiskoval rojake na njih domovih.

Odbor kluba v Moon Runu, Pa.

Moon Run, Pa. — Klub št. 175 JSZ ima za to leto slednji odbor: Jakob Tomec, tajnik; blagajnik: Jacob Šker, zapisnikar; Rudolf Gorjup in Jenie Jeraja, organizatorja.

Jubilejna prireditve "Sloga" št. 16 SNPJ

Milwaukee, Wis. — Društvo "Sloga" št. 16 SNPJ bo slavilo v nedeljo 20. januarja svoje 30-letnico na veliki prireditvi v S. S. Turn Hall, na katero je povabilo tudi klub št. 37 JSZ. Klub je sklenil, da se vabilu radevolje odzove in kupi 10 poslanih vstopnic za svoje brezposelne člane.

Sodruzi in sodeluži, udeležimo se proslave tega društva v polnem številu, da bomo svoj sklep res izvršili.

Jacob Rozich, tajnik kluba.

Angleško poslujoči odsek kluba št. 1 JSZ

Chicago. — Angleško poslujoči odsek kluba št. 1 je imel v petek 11. januarja sejo in program v Styblovi dvorani na 2700 S. Turner Ave. Predsedovala je Mary Jugg. Mattie De Haan je predavala o delu za mladino v Rusiji, Dorothy Ivanšek je deklamirala "Casey Jones" in v duetu sta peli Elaine Turpin in Helen Pavlin. V šaljivi enodejanki "Arise From The Ranks" so imeli vloge Bill Trojka, Frank Sodnik, John Rak in Ernestine Jugg.

Prihodnja seja tega odseka bo spet drugi petek v mesecu in prej omenjeni dvorani.

V odboru angleškega odseka za leto 1935 so: Alice Artach, tajnica; Frank Sodnik, zapisnikar; Joseph Turpin in John Rak, organizatorja. Odbor za razpečevanje literature: Donald J. Lotrich, Ernestine Jugg in Joseph Turpin. Prosvetni odsek, Mary Jugg in Jack Groser; veselilni odbor, Tillie Polenik, Bill Trojka, Louise Karun in Frank Groser. Agitacijski odbor, John Rak, Albin Rak in John Kopach. Publicistični odsek, Mary Jugg, Donald J. Lotrich in Frank Sodnik.

Vse članstvo tega odseka je vabljeno, da se udeleži klubove redne seje v petek 25. januarja.

Spor zaradi Slov. doma v Girardu

Girard, O. — Tu traja že dlje časa spor zaradi Slovenskega doma, oziroma za vodstvo. Struja, v kateri je glavni voditelj John Dolčič, je bila pri prošlih volitvah v domov odbor ponovno poražena. Nato je vložila tožbo za razpust domove korporacije.

V časopisu se o tej aferi ni še pisalo in zato jaz le konstatiram dejstvo spora, brez da bi se spustil v podrobnosti ali kritiko. — Poročevalec.

Listnica uredništva

M. T., Power Point, O. — Bo priobčeno v prihodnji številki.

Napačna enotna fronta

Komunistični Daily Worker je zelo navduševal svoje pristaje, da naj v uniji barvarjev blaga v tkalnicah v Patersonu, N. J., glasujejo za progresivno listo Charlesa Vigorito proti "reakcionarju Anthonyju Ammirato, katerega podpira birokracija in soc. stranka."

Kandidat komunistov Vigorito je zmagal. Ampak ni progresivcev, pač pa voditelj fašistov v Patersonu. Komunisti so mu z Daily Workerjem vred pomagali, da "zlomijo staro reakcionarno vodstvo v uniji". Takšno taktiko so zastopali tudi v Nemčiji, ker jim je bilo sovraštvo do socialistov važnejša stvar kakor pa fašistična nevarnost.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Dosev članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Nobena nova knjiga v Ameriki

ni tako poceni, kakor

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

Letnik 1935 vsebuje več gradiva, kot pa nove angleške knjige, ki stanejo od \$2.00 do \$2.75.

Ameriški družinski koledar je vezan v platno. Vsebuje 14 leposlovnih spisov, 11 pesmi, 18 zgodovinskih in informativnih spisov ter okrog 80 ilustracij.

Stane 75c. Za inozemstvo \$1.00. Ako ga še nimate, naročite si ga še danes.

Na zastopnike apeliramo, da se naj potrudijo prodati preostale izvide čimprej.

Vsa pisma o letošnjem koledarju omenjajo njegovo vsebino jako pohvalno. In to ne v oglaševalne namene, ampak ker jim knjiga v resnici ugaja. AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR je najboljša koledarska publikacija, kar jih izhaja v jugoslovanskih jezikih.

PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Vzgojni ideali delavskega razreda

Meščanke in delavke rode otroke. Laže je spraviti otroka na svet, nego ga pravilno vzgojiti. Najtežje pa je to proletarskim staršem. Še težje pa je vzgajati delavskega otroka v novem duhu, ko ima meščanstvo in stare tradicije tako velik vpliv na delavstvo.

Dati delavstvu človeka vredno življenje je namen celotnega razrednega delavskega pokreta. Če hočemo, da ta pokret napreduje in zmaga, je treba skrbeti za vzgojo naraščanja v proletarskem duhu.

Da bomo lažje razumeli našo vzgojno načela, hočemo najprej orisati meščanski vzgojni ideal. Meščan hoče predvsem, da bo njegov otrok užival čim ugodnejši položaj v družbi. Ne gre mu za to, da se bo njegov otrok vzgojil v pravičnosti in ustrežljivosti napram ljudem, temveč človeška družba mu je le podlaga, s katere se bo povzpeli njegov otrok. Njegov sin naj postane čim bogatejši od očetov, hčerka naj se bogato omoži; soljudi naj pozna le v toliko, kolikor se dajo izkoristiti za njegovo osebno karijero. Meščan torej ne pozna nobene socialne vzgoje, njegov namen je doseči, če otroke vzgoji v popolni sebičnosti.

Ali ima proletarijat boljše vzgojne ideale? Delavec živi pretežno od vzgojnih odpadkov meščanstva. Delavec, ki postane ponesen na svoj poklic, se pa vedno ravnava po vzgojnem receptu meščanov. Delavec, ki gleda na meščana s ponižnimi očmi podložnika, hoče posnemati vse najslabše, kar vidi pri meščanski družini. Ne pomisli, da prav tisto, kar je za meščana koristno, je za delavca škodljivo, ker ima meščan v današnji družbi popolnoma drugačen položaj od delavca. Če delavec posnema meščana, vzgaja otroke proti delavskemu razredu. Zato.

Drugače je pri proletarijatu! Pomislite na vso duhovno vsebino proletarskega osvobodilnega boja, na vse kopneje tege razreda po človečanstvu, na vso to jekleno voljo, požrtvovalnost in vztrajnost v boju za višje ideale — na to podlago moramo postaviti vzgojne ideale delavstva. Sam družabni položaj delavcev sili k vzgoji v duhu socialistične solidarnosti in človečnosti. Sam interes delavskega razreda nas sili, da uveljavimo v delavski vzgoji popolnoma drugača načela in ideale. Tu se boji mišljenje med meščanom in socialistom. Tu vidimo, kako je potrebna nam in naši mladini nova miselnost, novo čuvstvanje, novo hotenje! Tu čutimo, kako stare vrednote izgubljajo tla pod nogami. Kako se prepičati socialisti popolnoma loči od meščanske miselnosti! Ko vemo za smer, pa moramo imeti tudi voljo, da s to vzgojo pričnemo!

Ce hočemo v novem duhu vzgajati naraščajo, moramo predvsem sami sebe vzgajati! Ali moreš koga prepričati, ali se moreš zdeli komu vreden posnemanja, če samega sebe ne znaš voditi po nekih določenih idealih, če sam svojega življenja ne znaš usmerjati po svojih nazorih? Ali more postati neko hotenje kri in meso, če sam nič ne napraviš za njegovo uresničitev? Kaj pomenijo vse lepe besede, vsi nauki in nasveti, če sami ostanemo mrtvi? To.

"Savin" poslovilni večer Vinko Zagarju

Chicago. — Znani "Savin" tenorist Vinko Zagar je prišel v to deželo po vojni na način, ki ga oblast smatra za protipostavni. To je končno doznalo — bržkone radi kake "priateljske" informacije, in zdaj mora Vinko oditi. Po roku je hrvatske narodnosti, toda se je vedno rad družil s Slovenci. Udeleževal se je prireditev skoraj vseh naših naprednih organizacij v Chicagu, kolikor so mu sredstva dopuščala, ki so bila poslednja leta vsled njegove brezposelnosti pač skromna. Toda pri "Savi" je ostal ter pel v njenem zboru, kvartetu in oktetu. Vsakdo, ki se je udeleževal "Savinih" koncertov ga pozna.

"Sava" mu priredi 26. januarja v dvorani Poljskega sokola na 1921 W. Cermak (22nd) Rd. poslovilni večer. Na udeležbo vabimo vse prijatelje in znance Vinko Zagarja.

Vstopnina je 25c. Igrala bo dobra godba. Prebitok je namenjen Vinko Zagarju, katerega bomo po njegovem odhodu pogrešali, posebno naš pevski zbor "Sava". — Odbor.

Uslužni sodniki

Občina Huntington, Ind., ima svojo elektrarno, ki oskrbuje tok za mestno razsvetljavo. Ko je bil izvoljen za župana C. V. Bangs, je pridobil mestni svet za ordinanco, ki dovoljuje mestni elektrarni prodajati tok tudi za razsvetljavo privatnikom. Privatna elektrarna, pripadajoča elektrikiemu trstu, se je zatekla na sodišče, in sodnik Summer Kenner je 2. januarja izdal sodno prepoved, ki določa, da mesto ne sme prodajati elektrike, ker s tem spravlja v nevarnost legalno pridobljeno privatno svojino. Z zadevo se bodo sodišča še pečala.

Ali ste si Ameriški družinski kolektor letnik 1935 že naročili? Stane 75c.

prčesto otroci delavskih staršev postanejo najhujši zatiralci in nasprotniki delavskega razreda, ko se dvignejo na višje lestvice v današnji družbi.

Pomnemanje meščanske vzgojne umetnosti pri delavstvu je ena največjih ovir pravega proletarskega gibanja. Na shodu je tak človek sodrug, ki se navdušuje za solidarnost, enakost in bratstvo, v svojem vsakdanjem, privatnem ali družinskem življenju je pa neusmiljeno sebičen, nezanesljiv, nekoletijalen. Taki ljudje rušijo in preprečujejo proletarsko enotnost, ker mislijo, kako si bodo "pomagali naprej" na škodo svojih tovarišev, pa ne vidijo, da je za delavstvo napredek in rešitev le v solidarnem nastopanju in medsebojnem podpiranju. Delavske družine bi morale vzgajati značaje v smislu vzvišenih etičnih načel socialistične ideje.

Vzgojanje otrok je najtežja zadeva. Koliko idealnih pedagogov je že poskušalo dati meščanski vzgoji boljše ideale! Taki poskusi se niso obnesli, ker je njih idealizem nasproval splošnim življenjskim idealom in nazorom meščanstva. S tem nikakor ne moremo delati krivice posameznikom. Vemo, da so iz sredstev meščanstva zrasti ljudje z visokimi, plemenitimi ideali. Toda to so bile le izjeme, ki so zapustile svojo aredino in se povzpelle nad milje svoje družbe.

Drugače je pri proletarijatu! Pomislite na vso duhovno vsebino proletarskega osvobodilnega boja, na vse kopneje tege razreda po človečanstvu, na vso to jekleno voljo, požrtvovalnost in vztrajnost v boju za višje ideale — na to podlago moramo postaviti vzgojne ideale delavstva. Sam družabni položaj delavcev sili k vzgoji v duhu socialistične solidarnosti in človečnosti. Sam interes delavskega razreda nas sili, da uveljavimo v delavski vzgoji popolnoma drugača načela in ideale. Tu se boji mišljenje med meščanom in socialistom. Tu vidimo, kako je potrebna nam in naši mladini nova miselnost, novo čuvstvanje, novo hotenje! Tu čutimo, kako stare vrednote izgubljajo tla pod nogami. Kako se prepičati socialisti popolnoma loči od meščanske miselnosti! Ko vemo za smer, pa moramo imeti tudi voljo, da s to vzgojo pričnemo!

Ce hočemo v novem duhu vzgajati naraščajo, moramo predvsem sami sebe vzgajati! Ali moreš koga prepričati, ali se moreš zdeli komu vreden posnemanja, če samega sebe ne znaš voditi po nekih določenih idealih, če sam svojega življenja ne znaš usmerjati po svojih nazorih? Ali more postati neko hotenje kri in meso, če sam nič ne napraviš za njegovo uresničitev? Kaj pomenijo vse lepe besede, vsi nauki in nasveti, če sami ostanemo mrtvi? To.

Ce hočemo v novem duhu vzgajati naraščajo, moramo predvsem sami sebe vzgajati! Ali moreš koga prepričati, ali se moreš zdeli komu vreden posnemanja, če samega sebe ne znaš voditi po nekih določenih idealih, če sam svojega življenja ne znaš usmerjati po svojih nazorih? Ali more postati neko hotenje kri in meso, če sam nič ne napraviš za njegovo uresničitev? Kaj pomenijo vse lepe besede, vsi nauki in nasveti, če sami ostanemo mrtvi? To.

Dober vzgled. — Upoštevajte oglaševalce

Strabane, Pa. — Am. družinski kolektor je šel pri nas hitro izpod rok. Ako bi ga razpečevali povsod v taki meri, bi ga že zmanjkalo. Pri nas smo pustili vse delo razpečevalca samo eni osebi. To je John Troha, ki je prodal 100 izvodov. Poleg teh je bilo razpečanih še nadaljnjih 15 iztisov kolektorja. Ne vem, če je pri nas še katera hiša brez njega, razen katere ga nočejo, ker se menda boje, da bi prinesel nesrečo.

Ob tej priliki se zahvalim tukajšnjim oglaševalcem v Kolektoru, ker so pomagali publikaciji gmotno, in upam, da nam ohranijo svojo naklonenost tudi v bodoče. Priporočam vsem, da naj nabavljajo potrebnost pri naših oglaševalcih, kajti to je v korist naše skupnosti. — John Terčelj.

reji: predvsem vzgajaj vsakdo samega sebe. Vse drugo bo potem lahko.

Ves delavski razred ima enega velikega učitelja: delo. Delo je delavcu univerza njegovega življenja, regulator njegovega dejanja in nehanja. Njegovo mesto v tovarni, njegov odnosaj do delovnih tovarišev, celotno razmerje do podjetja in družbe veže delavca, mu daje vedno nova spoznanja, ga uvršča v veliko armado borcev za lepšo bodočnost. Na tej materialni osnovi gradimo delavski pokret in s te osnove izvirajo naši vzgojni ideali.

"Svoboda" po A. Schrottu.

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — Prihodnjo nedeljo 20. januarja bo v S. S. Turn dvorani proslava 30-letnice društva Sloza št. 16 S. N. P. J. s programom popoldne in zvečer.

Društvo Sloza, ki je tvorilo takorekoko najtrdnjšo trdnjavo napredk av naših naselbin, zasluži, da bo ta proslava potekala kot impozantna manifestacija naprednega delavstva naše in sosednjih naselbin.

V teku vseh teh trideset let je društvo Sloza stalo trdno in neomahljivo v naprednih vrstah delavskega gibanja naše naselbine. Vedno in drage volje je članstvo podpiralo vsako dobro stvar, vse, kar je bilo v korist in napredek naselbine in delavskih interesov vobče.

Soc. klub št. 37 je sklenil na svoji zadnji redni seji, da se članstvo polnoštevilno udeleži te proslave.

Članke kluba in vse, ki se radi udeležujejo zanimivih in poučnih predavanj se opozarja na predavanja, katere je aranžirala tukajšnja izobraževalna organizacija Milwaukee Open Forum. Vršila se bodo v Conservatory Hall, 756 North Milwaukee St.

Posebno opozarjamo na sledeča predavanja:

17. jan. — Economic Consequences of Power Production. Predavatelj znameniti angleški delavski voditelj Fred Henderson.

7. feb. — Debata: New Deal. Upholding New Deal. Debatorji: Dr. John A. Lapp iz Chicaga in Dr. Scott Nearing; zadnji bo zavzemal opozicijsko stališče tega vprašanja.

14. feb. — Louis Fischer, Moskva, Rusija, poročevalec znan liberalne revije The Nation: Russia Today.

7. marca. — Debata: American Federation of Labor, protikompanijske unije. Ameriško delavsko federacijo bo zastopal Maynard Krueger, profesor čikaške univerze. Drugi govornik se ni določil.

21. marca. — Debata: Public Ownership of Utilities. Carl D. Thompson, tajnik Public Ownership lige bo zavzemal zagovorno stališče. Govornik nasprotne strani še ni določil.

4. aprila bo važno predavanje o velikih ekonomskih vprašanjih ameriške vlade. Vodstvo foruma av pridobiti za ta predavanja dva izmed glavnih uradnikov agrikulturne oddelka ameriške vlade. Podrobnosti bodo poročane pozneje.

Vstopnice za ta predavanja lahko kupite že sedaj na 707 North Broadway, soba 500. Vstopnina je zelo nizka.

Za one, ki se želijo nekaj naučiti ter globlje spoznati razna velika vprašanja, ki danes pretresajo svet, nudijo ta predavanja poseben duševni užitek.

Sklep zadnje seje socialističnega kluba je, da se knjige, ki jih je prevzel klub od čitalnice, podari mestni čitalnici na južni strani mesta, ki se nahaja v bližini naše naselbine. S tem je dana vsem rojakom prilika, da se poslužujejo teh knjig brezplačno. Klub obenem apelira na vse one, ki še imajo knjige, ki so last čitalnice, da jih oddajo v S. S. Turn dvorani pri Fr. Zajcu. — F. N.

Izrpeh zapisnika redne seje odborov JSZ dne 4. januarja 1935

Nazvoči od eksekutive Filip Godina, Donald J. Lotrich, Joško Oven, Fred A. Vider, Fr. Zaitz in s. Cavič od srbske sekcije. Od nadzornega odbora JSZ, Peter Bernik.

Od nadzornega odbora slov. sekcije, Alice Artach in Angela Zaitz. Od prosvetnega odbora, Anton Garden, Ivan Molek in John Rak. Tajnik Chas. Pogorelec.

Predseduje Godina. Zapisnik sprejet kot čitan.

Tajnik prečita pismo Leo Fisherja, tajnika centralnega biroja Hrvatsko-srbske sekcije komunistične stranke, v katerem predlaga J. S. Zvezi sklicanje skupne konference med njimi in nami za enotno fronto. Za skupni program predlaga borbo za zavarovanje brezposelnih, za boj proti fašizmu in vojni in proti zniževanju življenjskega standarda. Piše, da je bil opozorjen na našo resolucijo za enotno delo, ki jo je sprejel X. redni zbor JSZ. Pismo je poslal po special delivery in je datirano 2. januarja 1935.

Sledi razprava. Vider smatra, da to vabilo ni iskreno in zato ne vidi vzroka, da bi mogli za delavstvo kaj pridobiti, če pristanejo v njihov predlog. Cavič izvaja, da nam je njihova taktika znana in gotovo je, da je niso naglo spremenili, namreč, da je prav tako napadalna in zavratna proti nam, kakor je bila. Angela Zaitz govori o delu komunistov v njih, kjer s svojim nebrzdanim napadanjem in izdajanjem zdržbarskih letakov ne dosežejo drugega kakor da kvarijo tudi konstruktivno kritiko, in demoralizirajo članstvo. To, pravi, opazuje na sejah svoje unije in v njenih odborih. Lotrich obširno govori o delu komunistov v raznih akcijah in meni, da nas dozdaj še niso uverili, da so iskreni v svojih predlogih, kajti prevečkrat že so se pohvalili, da jim manevri dobro uspevajo. Pogorelec poče v zgodovino in govori o naših naporih, s katerimi smo hoteli doseči zblizanje, dobili pa smo napade in obrekovanja.

Frank Zaitz pravi, da to, kar zdaj Fisher predlaga za skupno delo, vršimo že vsa leta.

Predlagano, da se naj Leo Fisherju odgovori v smislu resolucije zbora JSZ in te razprave. Podpirano in sprejeto. Poroči tajnika Pogorelec. Od prošle do te seje smo napredovali za en klub. Ustanovljen, oziroma obnovljen po mnogih letih, je bil v Aliquippa, Pa. Pristopilo je 10 članov in članic. Tajnik kluba je s. Bartol Yerant. Leta 1934 so bili ustanovljeni, ali pa reorganizirani, klubi JSZ v naselbinah Bridgeville, Johnstown, in Aliquippa, Pa.; Salem, O., in v Purslove, W. Va., skupaj pet klubov.

Prenehal je klub na Library, Pa. Klub v Euclid, O., se je združil s klubom v Collinwood. Pasivni so klubi v Sharonu in Avellu, Pa., in v Barbertonu ter Powhatan Pointu, O., in v Little Alsau, N. Y. V Powhatan Pointu ga skušajo reorganizirati.

Na podlagi prodanih članskih mark smo imeli v prošlem letu povprečno 743 članov, nevesti one, ki so zaostali s članarino. Direktno mladinski odsekem je pridruženih na podlagi plačanega asessmenta 35 članov, toda v njih so aktivni tudi člani, ki pripadajo direktno klubom.

Finance. — Ob zaključku decembra 1934 smo imeli v blagajni \$160.27, obveznosti pa \$85.64. Te so dolg stranki ter njenim državnim in okrajnim organizacijam za njih delež od članarine v decembru.

V agitacijski fond smo do konca decembra prejeli \$306.93.

Prispevki v konvenčni fond bodo pokrili izdatke za X. redni zbor, vključivi tiskanje zapisnika, do konca januarja 1935, nakar se ga prične spet vlagati.

Prosvetna matica. — V Prosvetni matici je bilo 1. 1934 včlanjenih 124 organizacij, ki so tekom leta vplačale \$942.72. S knjigami, ki smo jih jim poslali, je njihovo članstvo zelo zadovoljno. Iz poročil, ki so prišla v urad Prosvetne matic, dozdaj je razvidno, da ostanajo v tej ustanovi tudi letos, ob enem računamo, da se ji pridruži precej društev, ki dozdaj niso bila v nji.

Včlanjenim društvom smo poslali decembra 1934 nad 2.900 knjig.

Lani je pristopilo v Prosvetno matico 29 organizacij, ki prej niso bila v nji, ene izmed teh pa so se ji znova pridružile. Dve izmed novopristopih sta v Kanadi.

Z igrami in vlogami smo bili decembra na uslugo sledečim: društvu št. 564 SNPJ, Detroit; druš. št. 16 SNPJ, Milwaukee; klubu št. 47 JSZ, Springfield, Ill.; in dramskemu zboru SKPD, Kirkland Lake, Ontario, Kanada, ki se je pridružil Prosvetni matici prošli mesec.

John Rak je poročal o literaturi za pridruženja angleško poslujoča društva.

S. Pogorelec omeni, da je pisalni stroj v tajniškem uradu že star in izrabljen, zdaj pa je tudi pokvarjen. Sklenjeno, da se nabavi novega.

Dalje poroča Pogorelec o agitacijski turi na zapad, ki jo podvzame koncem januarja. Izjavlja, da bo storil kolikor največ mogoče, in apelira na sodruge v eksekutivi in uravnem odboru Proletarca, da naj v času njegove odsotnosti pomagajo, posebno pri nabiranju oglasov v Majski Glas in pri drugih delih v uradu. — Konec seje.

Zabava "Slavije"

Chicago. — V soboto 2. februarja bo imelo v spodnji dvorani SNPJ domačo zabavo društvo "Slavija" št. 1 SNPJ. Igral bo Pucljev orkester. Na udeležbo so vabljeni vsi prijatelji društva in članstvo. Vstopnice so 25c.

Mnenje o Am. druž. kolektoru letnik 1935

Calistoga, Calif. — Letošnji kolektor mi vseskozi ugaja. Posebno mi je všeč Molkova črtica "Hotel Carniola", dalje spis Katke Zupančičeve "Moč laži", Molkova druga črtica "Mački", spis o Minnesoti in ilustracije.

Matija Pogorelec.

Veselica kluba JSZ v Strabane, Pa.

Strabane, Pa. — Naš klub št. 118-SZ bo imel v tem letu svojo prvo veselico v soboto 16. februarja. Več o tem pozneje.

Klub št. 118 je na svoji prošli redni seji izvolil novega tajnika, oziroma starega sodruga John Česnika ml., ki je bil že enkrat prej klubov tajnik. Prejšnji tajnik s. Frank Samsa je hotel malo oddiha in vzel delo organizatorja skupno s sodrugom Marko Tekavcem za East Canonsburg, in podpisani ter s. John Koklich za Strabane. Torej organizatorjev je dovolj, poleg drugih članov, ki se tudi zavedajo, da moramo vsi biti organizatorji.

Seje našega kluba se vrše vsako četrto soboto v mesecu ob 7. zvečer v dvorani društva "Postojnska Jama" SNPJ. So-mišljenike vabimo, da pristopijo v klub. — John Terčelj.

Važna razprava na bo-dochi seji kluba št. 1

Chicago. — Prihodnja redna seja kluba št. 1 se vrši v petek 25. januarja v dvorani SNPJ. Poleg važnih poročil bo ostali čas seje porabljen za predavanje in o razpravi, ki se tiče našega gibanja med ženstvom. Več bo poročano v prihodnji številki.

Relif v Illinoisu

V državi Illinois je decembra prošlo leto prejelo relief 302.260 družin.

"Rdeče rože"

Detroit, Mich. — Dramski odsek soc. klubov št. 114 in 115 se prične večbo za uprizoritev socialne drame "Rdeče rože" na pustno nedeljo 3. marca v Slov. del. domu. Dramo odlikujejo filozofska razmišljanja delavskih problemov na poljuden način — vmes so pa vpleteni ljubimski prizori, petje, tragedija nezakonske matere, umor pohotnega delodajalca itd. Drama ima globoko vzgojevalno vrednost. Njeni prizori so vseskozi napeti, kar je za socialno dramo neobičajno. V Chicagu in Clevelandu je doživela ogromni uspeh in brezdvomno ga bo tudi v Detroitu, za kar vam jamčijo poznani diletanti kot: Verderbar, Jurcova, Urbančičeva, Platt, Gorup, Špendalova in drugi.

Organizacije in občinstvo so uljudno vabljeni, da rezervirajo to nedeljo za "Rdeče rože".

Režiser.

Novi odbor kluba št. 114 JS in drugo

Detroit, Mich. — Za tajnika blagajnika je ponovno izvoljen Janko Zornik. Zapisnikar Mike Glad. Organizator Martin Menton. Knjižničar Anton Jurca. Nadzorni odbor, Julia Menton, Kathy Jenko, Kathy Petrich. Agitacijski odbor, Martin Menton, Anton Jurca in Josephine Spental. Pevski odsek "Svoboda": Anton Jurca, predsednik, Janko Zornik, tajnik, Jennie Urban, arhivarka. Mladinski odsek kluba št. 114: Tajnica-blagajnica Helen Steiner; zapisnikar Ray Travnik. Organizatorja, Math Klarich in Estok Menton.

Seje kluba se od sedaj vrše na John R. St., v prostorih S. N. Doma, in sicer vsaki četrtri torek v mesecu. Prihodnja bo 22. januarja ob 7. zvečer. Udeležite se je vsi. Pokažimo več življenja v tem letu. Odbor socialistične stranke je mnenja, da ako dobi vsak klub 1 člana mesečno, bo imela konec leta 20 tisoč novih članov. Mislim, da stori lahko vsak klub to z lah-koto.

Letos je Proletarec jubilejno leto. Gre v tridesetletnico. Sodrugi, priskočimo vsi na delo za nove naročnike. Nikjer ni rečeno, da mora biti to delo samo enega človeka. Naselbina je raztresena. Treba je več agitatorjev, malo manj filozofiranja in klaftrskih dopisov pa več praktičnega dela v klubu.

Janko Zornik, tajnik.

Diktatura v Vatikanu

"Papež Pij ustanovil v Vatikanu diktatorsko vladu," so 31. decembra poročali listi. Kdaj pa je sploh bila drugačna?

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30-3:30; 6:30-8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

CHICAGO, ILL. — Poslovični večer priredi "Sava" Vinko Zagarju v soboto 26. januarja na 1921 W. Cermak Road.

LA SALLE, ILL. — Domača zabava kluba št. 4 v soboto 26. januarja v Slov. nar. domu.

POWER POINT, O. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matic v nedeljo 27. januarja ob 10. dop.

FEBRUAR.

SO. CHICAGO, ILL. — Veselica kluba št. 224 JSZ v soboto 2. feb. v Hrvatskem domu, 9618 Comercial Ave.

BRIDGEPORT, O. — Kontest za popularnost in plesna zabava kluba št. 11 JSZ v soboto 16. februarja v dvorani na Boydaville.

CHICAGO, ILL. — Veselica kluba št. 16 na north side v soboto 23. februarja v Aldine Hall.

STRABANE, PA. — Veselica kluba št. 118 JSZ v soboto 16. februarja v dvorani društva Postojnska Jama SNPJ.

MAREC.

DETROIT, MICH. — V nedeljo 3. marca vprizoritev kluba št. 114 in 115 JSZ v Slov. del. domu socialno dramo "Rdeče rože".

CHICAGO, ILL. — Slavnost 30-letnice Proletarca v nedeljo 10. marca v dvorani SNPJ.

IMPERIAL, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matic v nedeljo 27. januarja dopoldne.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 21. aprila koncert Sava v dvorani SNPJ.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dvajajo čistega na dom

TOČNA POSTREZBA DELO JAMCENO
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.

Telefoni: CANAL 7172-7173

ZA LICNE TISKOVINE

VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

HEALING CAPITALISM "As It Seems To Me"

Every arrangement for putting capitalism on its feet appears to meet an obstacle. It reminds one of a barrel with a dozen holes through which water leaks. Two or more holes are plugged but the barrel is so frail that by the time the leakage is stopped at some holes the pressure forces other vents.

Frantic attempts to raise prices bring complaint of an increasing cost of living. An attempt to restrict farm acreage results in more intensive planting. Raise wages and the exploiters complain that they cannot meet the cost of production. Reduce wages and workers declare that purchasing power becomes less. Establish codes and the owners of capital sabotage. Levy processing taxes to help the farmers and many people turn to substitutes. If railroad workers want a wage increase the owners declare that rates should be increased.

So every prop put under capitalism is followed by the collapse of some other prop. It is like a blind and insane man in a dark cellar chasing a black cat that isn't there.

And the whole problem is so simple that it would seem that a child can solve it. There are idle millions of workers and idle industries. Each needs the other. Bring them together. Nothing is simpler.

Simple as it appears, it is very complex because capitalism is not a system of producing things for people to eat, wear and enjoy. The owner of big industrial plants isn't concerned whether the plans turn out booze or Bibles, bread or bags. Whether the thing will be useful is no concern of his. He hires workers to produce things so he can sell them, if he cannot sell them, although the masses can use them, he is not interested in operating the plants. He is in business to sell commodities and to reap a profit on the sales. Between production and consumption

there appears a profit motive and that motive is the most important consideration for the owner who has the final say as to whether the plants shall be open or not.

He is not interested in whether the goods that are produced will be useful or not. If he can manufacture something that is shoddy and make more profits on a shoddy article than he can on a sound article the shoddy article will be manufactured and sold. His interests as a profitmonger determine whether the plants shall or shall not be operated, whether the article produced is shoddy or sound, whether the wage slaves have the glorious privilege of producing for his gains.

The NRA bumps up against this whole absurd system again and again. October 9, of last year, Donald Richberg frankly conceded that "recovery" depends upon this profit motive.

WILLIAM R. HEARST PLAYING WITH MOB PASSION

William Randolph Hearst's continual playing up of fear, suspicion and hate of Japan makes him a danger to America. To this evil role in foreign affairs Mr. Hearst has added two other grave injuries to the American people. He is a leader in the fight of the publishers against the proper sort of collective bargaining by newspaper reporters to their own organization and in their own behalf. The fight of the American Newspaper Guild is one of the most encouraging things in the field of labor and Hearst is perhaps its single greatest enemy.

To cap the climax of his ill-deeds, Mr. Hearst is the chief creator of a new wave of anti-Red hysteria. In particular he is excited about a largely non-existent "red propaganda in schools and colleges." All his papers carried a contemptible letter by President Robinson of City College, New York—a man who long ago ought to have been removed from his position if for no other reason than because he cannot keep order in college without the aid of annual riots, expulsions, and the help of the police. In

He said: "The only tolerable way out of this depression is being found in the steady increase of employment in profitable private business."

That's it. And if there is no profit for the owners? Then we have idle industries and idle millions of workers. To discharge the owners and transform the great plants of production into collective enterprises and operate them to produce things to eat and wear and enjoy is the Socialist program.

Is that possible with either or both of the two leading parties administering the governing powers? No! They are parties of the capitalist owners of industry and their banking allies.

Think it over. Does the Socialist Party represent you? If it does not, why do the ruling capitalists and bankers oppose it; if it does, why do you?

The New Leader.

this letter President Robinson condemns all organization by students who are interested in radical matters. Now Mr. Hearst is asking the McCormack Committee, which was set up by the House of Representatives to investigate un-American activities, to extend its inquiry into a "probe of college Reds."

Such a probe may be represented as directed only against Communists. Its effect will be felt not only by Socialists, by advocates of the right of labor to organize, but by just plain liberals. All history teaches that lesson. Hence it is surprising and very disappointing to find Matthew Woll rushing to the support of Hearst and demanding that Representative McCormack extend his inquiry into the colleges.

Mr. Woll is playing with fire which may yet burn the A. F. of L. itself, to which he professes to be devoted. One can only rejoice on reading his letter, which the Hearst papers carried conspicuously, that today Mr. Woll is no longer as great a force as he once was in shaping the policies of the American Federation of Labor. No matter how sincerely he may protest that he is the enemy and not the friend of fascism, the methods he employs can have no other effect than the strengthening of fascist forces and tendencies in America.

—Norman Thomas.

GUISEPPE MODIGLIANI

By Joseph Schlossberg

(Continued from last week)

It is not my purpose now to pass judgment on the attitude of the Socialist party. In other countries the Socialists acted differently, but the results were just as tragic; note—Germany, Austria, Spain. The important thing is that at that time Italy was free and the labor movement strong. Only the newly acquired territory, such as Trieste, was under a military dictatorship. Trieste was not allowed to hold municipal elections, because of the certainty of a Socialist victory. In Trieste Mussolini's fascists and D'Annunzio's legionaries from Fiume were able to destroy trade union headquarters and reduce the daily newspaper "Il Lavoratore" to ashes, because the military did not permit the workers to defend themselves against attack and vandalism. That fear of the labor movement was an attestation of its power.

But at the time of its greatest strength the labor movement in Italy was confronting its terrible tragedy—the split into communists and socialists. Many clear-headed persons in the movement saw the coming of the catastrophe, but were unable to stop it. Serrati, editor of "Avanti!" loyal to the Third International, carried on a long distance debate with Lenin, but in the end he gave in.

On my visit to Italy I remember vividly four outstanding personalities: Serrati, of the maximalists, and Modigliani, Turati and Treves of the moderates. Mussolini, the enemy of the labor movement, was then struggling for a place in the sun. Of the four above named, Modigliani alone is now among the living. Serrati died in his own country, probably with a broken heart. His great movement in ruins; himself anathema to all of his admirers who feared for their personal safety. Turati and Treves, the idols of millions of Italian workers, died in exile in Paris. Modigliani stayed and fought in Mussolini's "parliament" as long as that was possible. When

that became impossible, and threats of sharing Matteotti's fate came close to execution, Modigliani was compelled to leave his beloved Italy. He has been in exile since then.

Now, Mussolini is dictator, murdering and imprisoning his former comrades; the former pro-war socialist Cachin is a Communist leader in France, and the Italian socialists in exile, prison or martyr's graves.

Modigliani is with us now, to carry the message of anti-fascism to his fellow Italians and others in this country. Modigliani of Italy, Pletti and Seger of Germany, Deutsch of Austria—survivors of annihilated armies of organized labor, gathered on American soil, where one can still speak as a free man.

At his first informal gathering, after landing in New York, Modigliani said: "Two thousand years ago, the Jewish people were driven from their homeland and scattered over the world. Now the Italians are exiled. The Italians are two thousand years behind the Jews." Modigliani, Jew and Italian, knows the meaning of exile. Modigliani is an eloquent speaker, both inspiring and instructive. After listening to a speech by Modigliani in Italy I said to him: "I did not understand you, but you made a fine speech." He took it as a joke, and laughed heartily. It was not a joke. One may become inspired by Modigliani's speech without understanding Italian. His great eloquence and intense sincerity are understood without knowing the language. Our members will have an opportunity to hear Modigliani. They will learn much from him.—The Advance.

Comrade Giuseppe E. Modigliani who has recently come to United States on a lecture will speak at a Labor and Anti-Fascist Rally in Chicago Thursday, January 17, at the Amalgamated Centre, 333 S. Ashland Blvd. The meeting is sponsored under the auspices of the Italian Socialist Federation, the Trade Unions and the Socialist Party of Cook County.

In last week's "Cleveland Press", one portion of the sheet was devoted to the remarks of Rev. Chas. Coughlin, Cardinal O'Connell, and a photograph of some strange rites of their church in which was pictured the act of a bishop placing a jeweled crown on a graven image of St. Mary.

The article on Coughlin reads on and on of his radio verbiage until we get to this: "Roosevelt must go neither to the right nor to the left, but directly to the soul of capitalism." What do you make of this Watson?

Watson: H'm, what do you make of it, Sherlock?

Sherlock: I beat you to it—answer me.

Watson: (After hours of intense thought.) I have it. John Lindbergh is the one who kidnapped Hauptman.

Cardinal O'Connell's commentary on Coughlin, on the neighboring "column" is in this sense: "Those who speak of classes of rich and poor, employees and employed, are under the influence of the devil. It's humbugery." — My stars—And it was Jesus Christ who spoke against the rich—And the gilded saints, St. Jerome and St. Basil, were under the influence of the devil. They said things that if they repeated them again today, they'd have a good chance of getting martyred all over again. I don't know all about religion; as the prominent ecclesiast, but when it comes to "godjia"—I know "godjia", and I don't like "godjia".

Louis Jartz, Cleveland, O.

OUR LAST MEETING

Chicago. — For the first time since the English section of Branch No. 1 began to function an attendance record of 50 was reached at its last meeting, Friday, Jan. 11. With more spacious meeting quarters (2700 So. Turner Ave.) and a special program, the club began the first of its series of "bigger and better" meetings for the year. Miss Mattie de Haan, of the Socialist Party Headquarters, was guest speaker, and members of the club and the juvenile section of Branch No. 1 participated in the remainder of the program.

Miss de Haan, who has made a number of trips to Russia, spoke of youth in the Soviet Union in comparison with youth of other countries. Among the outstanding qualities of Russian young people, according to her observation, were an intense enthusiasm for doing constructive work with a purpose, their love of cultural activities, their lack of interest for religion, and their distinctly new conception of their place in the economic world. Miss de Haan also emphatically denied the statements made by passing observers such as Carver Wells, who bewail Russia's degradation of moral standards. "I have never seen youth more moral in any country than in Russia," said Miss de

Haan. She also clarified a statement in regard to persecution of priests, about whom she said, "Priests are not persecuted, but simply considered as not performing useful work for the state. If they drop their religious pursuits and undertake another line of work, they are recognized as any other citizen."

The remainder of the program consisted of a one-act playlet, "Arisen from the Ranks," which proved to be a half hour of hilarity. The members participating were: Bill Trojka, Frank Sodnik, Johnnie Rak, and Ernestine Jugg. Dorothy Ivansek was well-received with her recitation, "Casey Jones." Elaine Turpin and Helen Pavlin entertained with a vocal duet, "Soup." These two numbers were presentations of the juvenile group. Refreshments followed the program, after which the group was entertained by Frank Sodnik's "orchestra." The next meeting of the club is scheduled to be held at the same place — the second Friday of February.—Mary Jugg.

Americanism: Using a system that has failed for generations; cussing because it don't work, instead of changing it.

THE BUSINESS OF SOCIALISTS

By Norman Thomas

In the confused political situation that is developing, we Socialists will have to keep our heads and our sense of direction. We can afford to rejoice in the awakening of the American people without swallowing all kinds of panaceas and pretending to like them. Not everything that will call itself radical will be a measure that Socialists can accept. Some of these patent medicines will be suggested as substitutes for Socialism. Some of them, like the Townsend Revolving Pension Plan, no matter how admirable in purpose, involve a very dan-

The Day Will Come

It is not true that all Germans and Italians are of murderous mold; therefore it cannot be true that Hitler and Mussolini are universally supported by the German and Italian people.

Their regimes are founded upon violence, injustice and terror. Nothing in this world is more certain than that those regimes will fall. We cannot name the day nor the hour, but we can safely predict that it will happen.—T. M. L.

gerous commitment to the sales tax which is a bulwark for the owning class as against income and inheritance taxes and a capitalist levy.

Our business is to hammer away on laws and policies which will help labor and make it more conscious of its historic destiny in the building of a new society. So far as NRA is concerned, we must fight for that which will strengthen the principle of collective bargaining through bona fide labor unions and against all price fixing. Price fixing under capitalism simply means the protection of monopoly or semi-monopoly interests in private hands at cost to the working masses as consumers. So far as AAA is concerned, we must make it plain that we do not criticize it from a Republican or conservative standpoint. We know that something has to be done for the farmers, but we know that the planning that will save us is planning for abundance and not for a return to prosperity through subsidizing scarcity. This means that we have to have control of the economic structure to a degree that is not contemplated by the New Deal, in order to plan effectively.

The immediate measures on which we should concentrate are: effective federal anti-lynching legislation, the 30-

hour week, a gigantic housing program, unemployment insurance—the Lundeen Bill is probably the best bill yet suggested, though it could be improved—other social legislation, and a plan of taxation which will put the burden where it belongs, namely, on the owning class. In fighting for these measures, we must make it plain that we know that a federal anti-lynching law of itself will not cure the monstrous evil of race discrimination, which is our true enemy. We know that a 30-hour week as an emergency measure in the fight against unemployment will mean sharing abundance unless it can be supplemented by other more truly Socialist measures and unless there is a plan for technological improvement for the public good rather than for private profit. No unemployment insurance can be adequate to our needs. We should fight for the best we can get but should probably consent to any law that recognizes the principle of the value of the 30-hour week, and fight for it is frankly the fact not that under it capitalism can cure unemployment but that the law will put capitalism on the spot where it ought to be. It will make plain its failure to provide us the abundance we have a right to expect.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

They are speaking of a "new order", social insurance and the constitutionality of the NRA, these common American citizens are, today. And though this is a departure from the lifelong tradition of Americans to speak of such things as a "new order" and "social insurance" it is as much of a departure from the lack of consciousness of most Americans to think about such things. Haven't they shunned it all these past 30 years and haven't American politicians fed them so full of lies that even today they are not ready to grasp for themselves any measure of security? Nor will anything worthwhile come out of this. Yes, they may put thru some of their pet measures which will be better than nothing but they will be so inadequate that the people will ridicule it. Besides, they will make the poor working stiff pay the entire bill for unemployment insurance and old age pensions. Which means that the workers will protect themselves and keep up their physical power thru their own insurance so that the rich can exploit them when exploiting is profitable.

As for the "new order", coined purposely to fool the fooled it will amount to very little because it has been stated very clearly that Roosevelt wants to prop up this dying capitalist profit system. There can be no new order in this capitalist profit system unless it be a new order of higher protection for the rich. The new order will come when American workers trade their present ignorance for some class conscious training and knowledge which they need so sorely, and not before; when the American workers awaken to the fact that labor, work, is the sole value creating force. As for the constitutionality of the NRA, oil codes, etc., it is nothing new for capitalist owned judges to favor the capitalists.

In Sweden they have practically wiped out the depression according to the Chicago Tribune, the paper hateful of everything good. The Socialists are in control thru coalition with the farmers and have worked out such a fine program that little relief is necessary.

Long range planning and foresight in the future have enabled this government to put many men to work at fair wages. Why the Tribune should report it being opposed to Socialists and to planning is a guess. Maybe they were short of news. Whatever it was we hope its large number of readers will have seen it and that it may soak into their heads.

We had a very good social and program at our English Section last Friday. A speaker, Mattie de Haan told of Russia and its youth. Songs

and declamations by our young Falcons and a playlet by a quartet of members delighted everybody. After the program we had refreshments and dancing. An enjoyable time was had and the committee in charge of Mary Jugg agreed that more such affairs must be held. We had by far best attendance ever. Our job is to keep them coming so that some day we may make Socialists of them.

"Why Aren't We All Rich?" is the title of the new pamphlet a supply of which has already been received by our literature committee. In addition to this pamphlet we still have the following: Taxes and Tax Dodgers, by Mayor Hoan; Inflation, by Prof. M. C. Krueger; Commonwealth Plan by Paul Porter; Case for Socialism, Fred Henderson; Civil War in Austria, by Julius Deutsch. Anyone wishing any of these should write us in care of Proletarec.

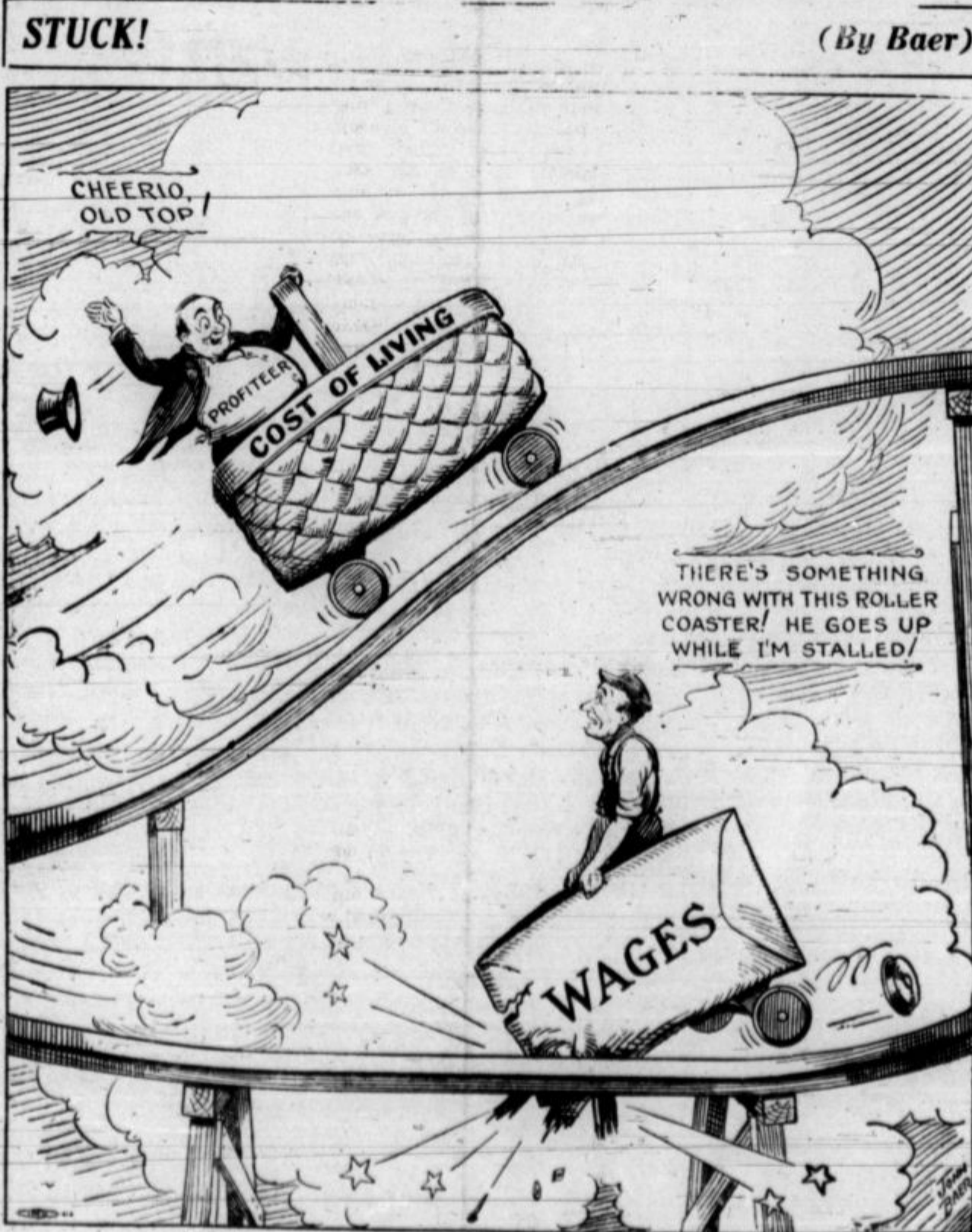
We noticed where the Milwaukee Leader, The New Leader, Reading Labor Advocate and the American Guardian carried notices of Proletarec entering its 30th year.

We want the labor world to know that Proletarec has always stood behind it, or in front of it, if you please, and that it survived because of the sheer will to do. Things were done when they had to be done whether there was money or not. It was the will to do that kept the early pioneers at the helm, and the later management, constantly. Let us increase our devotion to our paper. It deserves your every help.

What's going to happen to the Saar basin, we don't know at the time of this writing. Because it is German it should return to Germany would be the logical choice but not while Hitler is there. Americans are used to having their votes bought and paid for. Every election in America is bought outright. But we have yet to take a lesson from Hitler. Americans went to the Saar at Hitler's expense. They had a journey across the pond and back all paid for so that they could vote for Hitler. If that doesn't beat our scheming American politicians to pieces nothing does.

IN A CEMETERY

BY WILLIAM ALLEN WARD.
In life he was president of the First National Bank, the biggest man in the village...
She was a woman of the street... hollow eyed... a woman who had felt the whip lash of life...
Death called and both passed on...
Death knows no favorites...
One day in a cemetery... I stood near where the banker and the street walker were buried... Near by I saw a white rose blooming!

John Baer in "Labor", Washington, D. C.